

Upravništvo: Ljubljana, Puciničeva
ulica 5 — Telefon št. 31-22, 31-23,
31-24

Inseratni oddelek: Ljubljana, Puciničeva
ulica 5 — Telefon 31-25, 31-26

Podružnica Novo mesto: Ljubljanska
cesta št. 42

Računi pri post. ček. zavodu: Ljubljana
št. 17.749

IZKLUČNO ZASTOPSTVO za oglaševanje
iz Kr. Italije in inozemstva ima
Unione Pubblicità Italiana S. A.,
Milano

JUTRO

Izbaža vsak dan razen ponedeljka
Naročnina znaša mesečno L. 12.—
za inozemstvo pa L. 22.80

Uredništvo:
Ljubljana, Puciničeva ulica št. 5,
telefon 31-22, 31-23, 31-24

Rokopisi se ne vračajo

CONCESSIONARIA ESCLUSIVA
per la pubblicità di provenienza
italiana ed estera:

Unione Pubblicità Italiana S. A.,
Milano

Nuove perdite dell'aviazione nemica

Altri quattro apparecchi nemici abbattuti — Nuovo bombardamento della piazza di Tobruk — Le truppe di Gondar reagiscono dovunque con etnacia alle azioni del nemico infliggendogli perdite notevoli

Il Quartiere Generale delle Forze Armate comunica in data 13 novembre 1941/XX il seguente bollettino di guerra n. 529:
Durante l'incursione aerea su Napoli nella notte di ieri, la difesa C. A. ha abbattuto un bombardiere nemico che è precipitato in mare in direzione del porto. Le perdite accertate sono aumentate da 6 a 16 morti e 31 feriti. In Sicilia, oltre agli apparecchi già menzionati nel bollettino di ieri, un altro aeroplano è stato colpito ed è sicuramente caduto in mare. Sono stati catturati gli equipaggi, tra i quali figurano sei ufficiali di alcuni dei velivoli abbattuti. Nel pomeriggio di ieri un nostro aereo da ricognizione ha sostenuto un combattimento con 4 caccia tipo »Hurricane« e ne ha abbattuto uno.

Nell'Africa settentrionale, l'aviazione dell'Asse ha efficacemente attaccato obiettivi della piazza di Tobruk; aerei tedeschi hanno bombardato un aeroporto nemico distruggendo cinque velivoli al suolo e danneggiandone altri. L'aviazione britannica ha lanciato bombe su Bengasi, su Derna e su alcuni villaggi colocali del Gebel: qualche danno. A Derna, dove è stato colpito un ospedale da campo e quattro ricoverati sono rimasti feriti, un velivolo è stato abbattuto in fiamme.

In Africa Orientale l'avversario reitera le sue azioni terrestri ed aeree contro i fronti dello scacchiere di Gondar. Le nostre truppe reagiscono dovunque con tenacia ed infliggono perdite notevoli.

Nove izgube sovražnega letalstva

Nadaljnja štiri sovražna letala sestreljena — Novo bombardiranje trdnjave v Tobruku — Čete v Gondarju se povsod vztrajno upirajo akcijam sovražnika, ki ima znatne izgube

Glavni stan Italijanskim Oboroženim Sil je objavil 13. novembra naslednje vojno poročilo št. 529:

Med snočnjim letalskim napadom na Neapelj je protiletalsko topništvo sestrelilo sovražni bombnik, ki je tresel v morje v smeri proti luki. Smrtne žrtve so narasle od 6 na 16, ranjenci pa na 34. Na Siciliji je bilo razen letal, omenjenih v večeršnjem poročilu, zadeto še drugo letalo, ki je gotovo padlo v morje. Zajete so bile posadke, v katerih je med drugim 6 oficirjev nekaterih sestreljenih letal. Večera popoldne je naše izvidniško letalo zapletlo v borbo s štirimi lovi tipa »Hurricane« in je enega sestrelilo.

V severni Afriki je letalstvo osi učinkovito napadle cilje tobruške trdnjave; nemška letala so bombardirala sovražno letališče in uničila pet letal na tleh, nekaj pa poškodovala. Britansko letalstvo je metalo bombe na Bengasi, Derno in nekatere kolonije kraje v Džebel. Povzročene je bilo nekaj škode v Derna, kjer je bila zadeta poljska bolnišnica in so bili ranjeni štirje bolniki, je bilo sestreljeno sovražno letalo, ki se je vnelo že v zraku.

Vzhodni Afriki ponavljajo sovražnik svoje kopne in letalske akcije proti bojščem na področju pri Gondarju. Naše čete se upirajo povsod vztrajno in prizadevajo sovražniku znatne izgube.

Letalski boji na zapadu

Berlin, 13. nov. d. Na pristojnem nemškem vojaškem mestu pripominjajo v zvezi z bitko za Atlantik, da je Velika Britanija navzlic svoji nadvladi na morjih od početka vojne izgubila že 14.100.000 ton svojega brodovja. V tej ogromni številki pa niso vrstete izgube, ki jih je britanska plovida utrpela od min. Britanske izgube že do danes znašajo toliko, kolikor je Velika Britanija izgubila brodovja do konca svetovne vojne. V pristojnih nemških krogih pripominjajo, da bodo v bodoče nemški uspehi v bitki za Atlantik še večji: 1.) ker se v Nemčiji izvršuje nov velik podmorniški program, 2.) ker se britanski poizkusi zaščite transportov v konvojih ne bodo mogli izogniti pozornosti nemškega izvidniškega letalstva, 3.) ker omogoča zadnji tehnični napredek nemškim podmornicam znatno povečanje akcijskega radija.

Ostavka islandske vlade

Stockholm, 13. nov. d. Iz protesta zaradi incidentov, ki so jih na Islandu povzročili Angličani in Američani, je islandska vlada podala ostavko. Regent Islanda je ostavko sprejel. Po informacijah iz Londona je regent naprosil predsednika odstopitve vlade Jonassona, naj bi nadaljeval posle, dokler se ne setisavi nova vlada.

Berlin, 13. nov. s. Na 62. letni skupščini danskega društva »Brela« v Berlinu je islandski novinar Karel Moeyer razložil žalostni položaj Islandske od ameriške okupacije dalje. Ameriška zasedba otoka močno škoduje prebivalstvu v gospodarskem, zlasti pa tudi v moralnem pogledu. Se sedanja škoda je tako velika, da se bodo njene posledice čutile več generacij. Lahko si je predstavljati, kaj pomeni za narod 127.000 dnev navzočnost okoli 80.000 vojakov. Večina angleških vojakov je iz pokrajine Withechapel in iz drugih angleških predelov, ki so na slabem glasu in ki zelo kvarno vplivajo na domače prebivalstvo. Oficirji ne morejo držati na vajah svojih moč, katerim so Islandci prepuščeni na milost in nemilost. Po večini so to zločinci, tatovi in zelo grdi ljudje. Še slabše pa je bilo, ko so se na otoku izkazali Američani, med katerimi so mnogi židje, črnci in mulati. Zlasti žene so podvržene nasilju ameriških vojakov. Islandsko prebivalstvo je močno reagiralo na te pojave, toda mnogi so morali drago plačati svoje obrambne poskuse. Mnogo otočanov je bilo prepejanih v Ameriko in zaprtih, mnogi pa se skrivajo v puščavi Lava ter po gorah v notranjosti.

Madžarski finančni minister v Rimu

Rim, 13. nov. s. Madžarski finančni minister Remenyi Schneller je imel večerj popoldne daljši prisrčen razgovor z ministrom za izmenjave in valute Riccardijem. Razgovoru je prisostvoval finančni minister Thaon di Revel.

Nov pokret indijskih nacionalistov

Tokio, 13. nov. s. Indijski nacionalisti, ki živijo na Japonskem, so se v celoti pridružili indijskemu osvobodilnemu gibanju, ki ga vodi Subas Chandra Bose, ki se trenutno mudi v Nemčiji.

Japonska sodba o Churchillovih grožnjah

Tokio, 13. nov. s. V dobro poučenih krogih izjavljajo glede na Churchillov govor z dne 10. t. m., da je zelo značilno dvoumno stališče angleškega premiera. Churchill je polovico svojih izjav posvetil Daljnemu vzhodu ter je na eni strani poudaril angleško naklonjenost in spoštovanje namram Japonski, na drugi strani pa izrazil namero Anglije, da bo napovedala vojno Japonski, čim bi ji jo napovedale Zedinjene države. Ni mogoče zamolčati, da stoji za Churchillovim govorom sence angleških voditeljev na Daljnem vzhodu Douffa Cooperja, Wavela in Pophanta, ki skušajo zaključiti okoliščite Japonske. Obljube pomoči maršalu Cangkajšku pa ne vznemirjajo samo japonskega naroda, temveč dražijo in žalijo vso vzhodno Azijo. Očitna je bila tudi namera Churchilla, da bi oddaljal Japonsko od Nemčije in sicer z izjavami osebnih antipatij do Nemčije in simpatij do Japonske. Od poslednjega sestanka na Atlantiku nadaljevalje Roosevelt in Churchill skupno politiko proti veleislama osi in je to njuno skupno stališče razvidno tudi iz Churchillovega govora. V poučenih japonskih krogih izjavljajo, da bo nadaljnji razvoj japonsko - ameriških razgovorov zavzel nepričakovane smeri, ako bodo Angličani in Američani še nadalje presojali položaj vzhodne Azije samo z vidika lastnih interesov.

Kurusu na poti v San Francisco

New York, 13. nov. d. Kakor poroča agencija Associated Press iz San Francisc, je ameriška letalska družba, ki vzdržuje promet preko Tihega oceana, Pan American Airway sporočila, da se je japonski poseben poslanec Kurusu, ki se je bil nekliko zakasnil na otočju Midway, večkrat zopet vkrcal na letalo za pot v Zedinjene države. Pričakujejo, da bo dospel v San Francisco jutri.

Knoxove izjave

Washington, 13. nov. s. Ameriški mornariški minister Knox je ob otvoritvi novega letalskega in pomorskega oporišča v Quessetu v okolici Providence govoril o sedanjem položaju na Tihem oceanu in zadržal, da je prišla ura odločitve. Amerika ne more več trpeti, da bi Japonska kršila ameriške pravice. Glede bodočnosti je izjavil Knox, da morajo Zedinjene države pokazati sveto pot do pravega mira, na poljagi načela svobodne izmenjave blaga in svobodnega dostopa do surovin. Zedinjene države in Anglija morajo zagotoviti drugim narodom pravičen delež surovin. V novem redu morajo voditi svetovne zadeve Zedinjene države.

Preseljevanje Japoncev iz Amerike

Tokio, 13. nov. d. Službeno poročilo znanega in prometnega ministrstva javlja, da je bila 15. oktobra poslana v Zedinjene države japonska potniška ladja »Tacuta Maru«. Ladja je 2. oktobra odrinila s transportom japonskih izseljencev iz San Francisc, ter jo jutri popoldne pričakujejo v japonski luki Jokohami. Z ladjo se vrača na Japonsko 625 izseljencev. V letnem dopustu iz Zedinjenih držav se dva nadaljnja transporta japonskih izseljencev, ki potujejo s parnikom »Taijo Maru« in »Hi-kava Maru«.

NAPAD NA UTRDIBE PRI KERČU

Več obalnih utrdb zavzetih — Tri sovjetske križarke, en rušilec in pet velikih trgovskih ladij močno poškodovanih — Obstreljevanje pristaniških naprav v Petrogradu in Kronštatu

Iz Hitlerjevega glavnega stana, 13. nov. Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo danes naslednje poročilo:

Na Krimu so nemške čete v napadu proti utrdbenim napravam Kerča. Več obalnih utrdb tik južno ob mestu, je bilo zavzetih. Močne bojne letalske sile so napadle sovjetske ladje v luki Sevastopola, v prelivu pri Kerču, kakor tudi pred severovzhodno obalo Črnega morja. Pri tem so bile hudo poškodovane tri sovjetske križarke, en rušilec in pet večjih trgovskih ladij.

Bombe so povzročile škodo tudi na pristaniškem področju.

Na ostali vzhodni fronti so prinesle krajevne bojne akcije nove uspehe.

Težke baterije nemške vojske so obstreljevale vojaško važne cilje v Petrogradu ter pristaniške in ladjedelnice naprave v Kronštatu. Učinkoviti letalski napadi so bili usmerjeni proti Petrogradu in Moskvi. Na morju ob Angliji so potopila bojna letala podnevi z bombami dve večji tovarni ladij.

Sistematične operacije na vsem vzhodnem bojišču

Nemške in zavezniške čete so povsod v ofenzivi in ne puščajo sovražniku niti trenutka oddiha

Budimpešta, 13. nov. s. Kakor vedno se angleška propaganda tudi sedaj vdaja najbolj rožnatim utvaram. Zadržuje, da se nemške ali zavezniške čete na vzhodnem bojišču za nekaj časa ustavijo pred kakim mestom, ki ga hočejo zavzeti brez prevelikega prelivanja krvi, pa se že spuščajo organi angleško-sovjetske propagande v najbolj nemogoča zavičanja. Bržkone še niso doumeli, da v vojni ni tako važna zasedba krajev kakor uničevanje sovražne vojske. O tem uničevanju pa so nemške čete podale že zgovorne dokaze na vseh bojiščih, zlasti na vzhodnem bojišču. Sicer pa so važna samo dejstva in ta govore ugodno za os.

Po najnovejših poročilih z vzhodnega bojišča se operacije povsod razvijajo sistematsko in metodno. Napredovanje finskih čet je stilo sovražni odpor ob jezeru Onega. Dosežena je železnica iz Murmansk, po kateri naj bi sovjetska vojska prejela angleško in ameriško pomoč. Ta zveza je sedaj resno ogrožena. Zato postaja položaj sovjetskih čet, ki branijo Petrograd, čim dalje bolj kritičen. Ob Ladokem jezeru, čigar zamrzovanje je zbuja lo Angležem in Sovjetom tolikšne nade, so v teku srdite borbe.

Na osrednjem odseku bojišča general Žukov, ki hrani Moskovno - vedno bolj obrabljajo svoje rezerve v številnih protinapadih, ki jih ofenzivni zaleti nemške pehote stalno stro z velikimi izgubami za sovražnika. Pri Kalininu in Tulu je sovjetsko poveljništvo vrglo v napad vse ostanke svojih poraženih armij, ne da bi se pri tem oziralo na izgube. Tako so bili razni polki dobesedno uničeni po nemškem avtomatskem orožju. Na področju pri Tulu je skušala sovjetska vojska zaustaviti nemški pritisk in se je poslužila tudi tankov, toda tudi tu je bila zavrnjena s silovito akcijo nemških čet in nemškega letalstva, ki ne dopušča sovražniku niti trenutka oddiha.

Silovitost in učinkovitost bombardiranj raznih prometnih središč potrjujejo tudi sovražni viri, ki priznavajo neprestano delovanje nemških letal.

Na južnem odseku bojišča zavezniške čete navzlic slabemu vremenu stalno napredujejo in zasledujejo sovražnika na umiku. Medtem ko nemške, italijanske in madžarske brze kolone zasledujejo sovražnika, posebni oddelki čistijo zaledje in uničujejo poslednje ostanke sovražnih skupin na desnem bregu Donca. Obseg operacij dokazujejo vojni plen in število ujetnikov.

Posebno pozornost posvečajo tukajšnji vojaški progri razvoju operacij na polotoku Krimu, kjer ima nemška ofenziva poseben pomen tudi v vojni proti Angliji. Znova so nemške in rumunske čete napredovale vzhodno od Sevastopolja in zapadno od Kerča. Ti dve središči sta življenjskega pomena, kajti njuno zavzetje bo oropalo na eni strani sovjetsko brodovje na Črnem morju poslednjih varnih oporišč, na drugi strani pa bo nemškemu vrhovnemu poveljstvu dovolilo razvijanje operacij največjega obsega, ki bodo zagotovile Nemcem dostop do Kavkaza in ogražale življenjska središča angleškega odpora na Srednjem vzhodu. Zato je razumljivo, ako Angležji z zasledilnostjo gledajo na zasledovanje nemških čet pri Kerču, medtem ko sovjetsko vrhovno poveljništvo še lahko ugotavlja neposredno ogrožanje vsega področja od Krima do Kubana. Sovjetske oblasti so podzele zelo stroge ukrepe, da bi zagotovile mobilizacijo vsega prebivalstva na ogroženem področju. Tako se doznava za prihod najvišjih političnih in vojaških predstavnikov v Kuban. V Novorosijski in v Krasnodar so prispeli nekateri sovjetski generali, ki imajo nalogo, da organizirajo tu nova središča odpora.

Obstreljevanje Petrograda

Berlin, 13. nov. d. Kakor poročajo s pristojnega nemškega vojaškega mesta, je nemško težko topništvo večerj zopet obstreljevalo Petrograd. Doseženi so bili direktni zadetki na vojaško važne objekte ter na industrijske naprave v mestu. Nemško daljnostrelno topništvo je obstreljevalo tudi petrogradsko luko, kjer so bili zadeti objekti, važni za vojno gospodarstvo.

Izpoved pobeglega sovjetskega polkovnika

Berlin, 13. nov. s. Iz pristojnega vojaškega vira se doznava, da je uspelo pobegniti in doseči nemške črte poveljnik 178. sovjetske pehotne divizije, polkovnik Kolovov, ki je bil obsojen na smrt, ker je odredil umik svojih čet sprloč obupnega položaja, v katerem se je divizija nahajala.

la. Polkovnik je izjavil, da je divizija izgubila polovico svojih sil in skoraj vse težko orožje.

Berlin, 13. nov. s. O priliki izpada boljševiških čet iz Petrograda je bil zajet tudi sovjetski oficir, ki je izjavil, da sta se prebivalstva v mestu polastila obup in pesimizem. Položaj se slabša od dne do dne. Glede usode mestnega prebivalstva je na posebno vprašanje pripomnil, da se bodo meščani verjetno požrili drug drugega, četo pa skušajo neprestano prebiti obroči okoli mesta, vendar so vsi ti poskusi brezuspešni sprloč delavnosti nemškega topništva, ki spriti uničuje vsako pripravo za izpad. Ruševine in razdejavanja, ki jih povzročajo bombardiranja, preprečujejo sleherno premikanje oklopnih sredstev, kajti nemško letalstvo stalno nadzira in neprestano bombardira premike sovjetskih čet.

Dokaz sovjetske agresivnosti proti Finski V Moskvi so mir s Finsko izrabljali zgolj za priprave za nov napad nanjo

Helsinki, 13. nov. d. Hkrati z odgovorom na ameriško noto je finski zunanji minister izročil ameriškemu poslaniku tudi poseben zemljevid ozemlja ob finko-sovjetski meji. Iz tega zemljevida je razvidno, da so sovjetske oblasti po sklenitvi finko-sovjetskega miru v Moskvi izvršile celo vrsto gradbenih del v obmejnem pasu. Zgrajene so bile strateške ceste in železnice, razen tega pa ob finko-sovjetski meji 90 vojaških letališč. S tem zemljevidom, v katerem so zarisani omenjeni vojaški objekti, hoče finska vlada dokazati, da Sovjetska zveza v Moskvi sklenjeni mir nikoli ni smatrala za nekaj dokončnega, marveč ga je izkoristila zgolj kot priliko, da se pripravi za nov napad na Finsko.

Finski general o angleški pomoči Sovjetski zvezi

Helsinki, 13. nov. d. Finski admiral Schoultz razkriva v večeršnjem izdaji lista »Svensk Boten« zanimive načrte Velike Britanije na severu Sovjetske zveze. Finski admiral piše med drugim:

Velika Britanija ima samo dve poti na razpolago, ako hoče resnično pomagati sovjetski zvezi, namreč pot preko skrajno severnega dela ter preko skrajnega južnega dela sovjetskega ozemlja, ako se upo-

Stockholm, 13. nov. s. Vesti z bojišča pri Petrogradu opisujejo položaj v mestu kot zelo kritičen zaradi polnega neuspeha poslednjega poizkusa izpada sovjetske posadke pretekli tork. Izgube petrogradske posadke so že tolikšne, da se lahko njen položaj smatra za obupen. Nemško letalstvo je s svojimi poleti podnevi in ponoči povzročilo škodo, ki je ni mogoče precenti. Prebivalci mesta ne vedo več, kje naj bi iskali zaklonišče. Tako se je v zadnjem času izkazala kot neprimerno in nezadostno zavarovanje pred letalskimi napadi celo moskovska podzemna železnica, ki so jo bombe na več krajih zadele in porušile.

Bombardiranje luke v Sevastopolu

Berlin, 13. nov. d. S pristojnega nemškega vojaškega mesta javljajo, da je nemško letalstvo 12. novembra uspešno bombardiralo sovjetske čete, ki so se skušale vkrcati v sevastopolski luki. Pri tem so sovjetske čete utrpelo obšutne izgube. Ponovno so nemška letala zadela tudi priprave za vkrcavanje ter sovražnikove transportne ladje. V mestu in luki so bili opaženi siloviti požari. Nadalje so nemška letala z uspehom bombardirala tudi luko Anapo.

Priprave za obrambo Kavkaza

Washington, 13. nov. u. Vesti iz Londona kažejo, da izvaja ruska vlada tam močan pritisk za sklenitev angleške in ruske zveze z Iranom. Iz Teherana prihajajo vesti, da je pretežni del sovjetskih čet zapustil Iran in se vrnil na Kavkaz. Nek neutrlni diplomat, ki je pravkar prispel iz Irana, je izjavil, da priprave za obrambo Kavkaza le počasi napredujejo. (Piccolo).

števa, da je bila oskrbovalna pot preko Daljnega vzhoda po vsej priliki opuščena. Murmansk na skrajnem severu je oddaljen 2500 milj. Arhangelsk pa 3500 milj od Velike Britanije. Odkar so posamezni odseki važne murmanske železniške proge v dosegu nemškega in finskega topništva, je moral biti Murmansk izločen iz prometne zveze severne Rusije z ostalim ozemljem Sovjetske zveze. Zračna razdalja od Murmanska do Arhangelska znaša 600 km, pot po morju pa 1000 km, toda pot po morju je glede na vremenske okoliščine, posebno zaradi ledu v Barentskem morju, zelo težko uporabljiva, luka v Arhangelsku pa slaba in zastarela izgrajena. Upoštevati je treba razen tega, da ob britanski transporti vzdolž vse poti ob norveški obali zmeraj v veliki nevarnosti pred nemškimi minami, podmornicami in bombniki. Glede na vse navedene težave, ki onemogočajo učinkovito britansko pomoč Sovjetski zvezi, je naravno, ako je Velika Britanija vrgla oko na sovjetsko Karelijo, ki bi ji lahko služila kot dobro naravno oporišče. Admiral Schoultz pripominja, da se je morala že v svetovni vojni s tega področja umakniti znana ekspedicija pod vodstvom generala Ironsida. Ako bodo Angležji sedaj morda znova skušali kak tak podvig, se jim prav gotovo ne bo izteklo bolje kakor svojetasno.

Rumunsko ministristvo za nacionalno organizacijo

Bukarešta, 13. nov. s. V političnih krogih kroži vest o bližnji ustanovitvi posebnega ministristva, ki naj bi se imenovalo ministristvo za nacionalno reorganizacijo države. Za ministra naj bi bil imenovan prof. Mihael Antonescu, brat ministrskega predsednika in začasni vršilec dolžnosti ministrskega predsednika.

Bukarešta, 13. nov. s. Listi objavljajo brzjavko, ki jo je italijanski poslanik v Bukarešti poslal na praznik arhangela Mihaela začasnemu predsedniku vlade Mihaelu Antonescu. Brzjavka se glasi: Prva obletnica posvečuje ogromno delo, ki ste ga izvršili za zmago in obnovo Rumunije. Blagovolite sprejeti najboljša voščila za uspeh Vaše plodne in velike delavnosti!

Nemško-rumunsko gospodarsko sodelovanje

Berlin, 13. nov. s. O priliki obiska rumunskega trgovskega ministra Marinca v Berlinu objavlja »Börsenzeltung« članek o gospodarskih odnosih med Nemčijo in Rumunijo. List poudarja, da se bo Rumunija lahko okoristila s svojimi novimi teritorialnimi pridobitvami za razvoj svoje industrije in svojega poljedelstva, ki mu ne stoji sedaj ob strani le nemške podpore, temveč tudi nemška tržišča. Prijateljstvo z Nemčijo zagotavlja Rumuniji gospodarski mir, v katerem se bo lahko vedno bolj posvečala obnovitvenemu političnemu in socialnemu notranjemu delu. Razgovori ministra Marinca s visokimi nemškimi gospodarskimi osebnostmi bodo zelo koristni za obe državi in bodo znatno prispevali k poglobitvi trgovskih odnosov med obema prijateljskima narodoma.

Obnovite naročnino!

Eksc. Emilia Grazioli predstavnikom Stranke in njenih organizacij

Poročilo Zveznega tajnika

Ljubljana, 13. nov.

Predvčeršnjim ob 11. uri dopoldne je imel na sedežu fašistične stranke Zvezni Tajnik in Visoki Komisar Emilio Grazioli poročilo nadzornikom stranke, političnim tajnikom Borbenih fašistov, poveljnikom podpornih središč Nacionalne fašistične stranke ter voditeljem GIL-a v pokrajini. Poročila so se udeležili tudi zvezni podtajnik, zvezni podpoveljnik GIL-a, zaupnik vseučiliške organizacije v Ljubljani, zaupnik ženskih fašistov, nadzornik organizacije kmetičkih gospodinj in gospodinjskih pomočnic ter podtajnik Ljubljanskega fašija.

Zvezni tajnik je najprej obrazložil politični in gospodarski položaj v posameznih predelih ter nato dal pregled položaja po posameznih organizacijah, o katerih so poročali okolišnji nadzorniki. Zvezni tajnik je nato sporočil smernice in ukrepe, ki se tičejo delavnosti 10 Borbenih fašistov in 44 podpornih središč narodne fašistične stranke. Pojasnil je tudi vidike, po katerih naj se spopolnjuje hierarhična in vodilna mesta.

Zvezni tajnik je poročal tudi o prekrščenem položaju v občinah ter je dal v tej zvezi jasna navodila za nadaljnje delo komisij, ki nadzirajo cene. Nato je dal še smernice za organiziranje materinskega in dečjega dne, ki bo prvič v tej pokrajini dal občutiti prebivalstvu podporo, ki jo je Duce namenil številnim družinam. Napovedal je ustanovitve občinskih podpornih ustanov, ki bodo med drugim podpirale brezposelne in potrebne družine.

Vodstvo teh ustanov bodo prevzeli borbeni fašisti in podporna stredišča stranke. Nato se je Zvezni tajnik dotaknil vprašanja poslovanja nastavitvenih uradov ter je dal tudi v tem pogledu navodila za delo pri podjetjih in tvornicah, kjer naj bi se povsod ustanovili refektoriji in primerne oblačilnice v skladu z direktivami režima in z vsem onim, kar je bilo že storjeno v tem pogledu v ostalih italijanskih pokrajinah. Zvezni tajnik je omenil tudi uspešno delovanje Dopolavora ter odsek kmetičkih gospodinj in gospodinjskih pomočnic in je tudi v tem pogledu dal navodila za nadaljnje delo.

Naposled je Zvezni tajnik obširno govoril o delu Italijanske liktorske mladine v Ljubljani (GIL-a) ter je dal nekaj jasnih navodil o ustanavljanju občinskih poveljstev ter o drugim delovanju organizacij. Napovedal je tudi takojšnje uveljavljanje zimske okrepčevalnice GIL-a ter omenil potrebo priprave za fašistično obdarovanje. Dal je tudi navodila glede ustanavljanja razvedril po šoli, pevskih zborov, dramskih odsekov, telovadno-sportnih natečajev, vojnih vrtičev, mladinskih središč za priprave na delo, tečajev za šolanje voditeljev ter informativnih tečajev za voditelje same.

Na sestanku je bil proučen tudi upravni položaj posameznih organizacij. O delu svoje pristojnosti so spregovorili tudi zvezni podtajnik, zvezni podpoveljnik GIL-a, nadzornik Dopolavora ter tajnice pokrajinskih odsekov kmetičkih gospodinj in gospodinjskih pomočnic. Poročilo se je začelo in končalo s pozdravom Duceja.

Tragična smrt generala Huntzingerja

Pariz, 13. nov. d. Snoči je bilo javljeno iz Vichyja, da se letalo, s katerim se je vračal francoski vojni minister general Huntzinger iz Afrike, ni o pravem času vrnilo v Vichy, iz česar se da sklepati, da se je letalo ponesrečilo.

Vichy, 13. nov. s. Generala Huntzingerja, ki je bil v preteklih dneh na dolgem inspekcijskem potovanju v severni Afriki, so večeraj popoldne pričakovali v Vichyju, toda pozno popoldne se je pojavila resna bojazan zaradi molk radijskega oddajnika v letalu, s katerim je general potoval. Postaja se na ponovne pozive ni oglašila. Zadnje poročilo iz letala je bilo izdano ob 13. uri. Zvečer pa se je izvedelo, da so našli ostanke letala, v katerem je bil general Huntzinger, v Le Viganu v departmentu Gard. Letalska nesreča je zahtevala 8 žrtev, med njimi generala Huntzingerja in šefa njegovega kabineta notranjega ministrstva La Busquira. V Le Viganu je takoj odpotovala preiskovalna komisija.

Pariz, 13. nov. d. Kakor poročajo iz Levigana, se je Huntzingerjevo letalo zrušilo na tla večeraj popoldne okrog 13. lokalnega časa. Ponesrečeno letalo so našli v Breauškem gozdu v višini 1350 m od roba nekakega šolskega zavoda. Ura, ki jo je imel pilot na roki, je kazala 13.03. Do jutra se je poleg generala Huntzingerja posrečilo ugotoviti še identiteto pilota, ki mu je del uniform ostal nesežan. Na nekem drugem trupu se poznajo še ostanke civilne obleke. Med sežganimi ostanke letala sta se našli tudi 2 sabli. Zogledala trupla ponesrečenca so davi prepeljali v Nimes. Na nekem drevesu blizu kraja katastrofe so našli robc, ki ga je po vsej priliki vrgel iz letala minister Huntzinger, ko je aparat že padal. Vse okoliščine kažejo, da je zračni vrtnec med dvema grčema zgrabil letalo, ki je bilo zaradi naglega preokreta vrenena že prej močno zaledenelo, tako, da se ni moglo več upirati zračnim strujam, ki so ga potisnile proti tlu. Ostanke letala so se vdrli globoko v tla, samo ogródje kralj molj izobrazil. Identitete vseh Huntzingerjevih sopotnikov doslej še ni bilo mogoče ugotoviti.

Pariz, 13. nov. d. Nenadna smrt francoskega vojne ministra generala Huntzingerja, ki je v srelo ob povratku iz Alžira postal žrtev letalske nesreče, je zbudila v Parizu zelo globok vtis. Vest je dospela semkaj kasno sredi, tako da je javnost za tragično nesrečo zvedela po večni šole iz današnjih pariških jutranjih listov. Poleg slik pokojnega generala Huntzingerja objavljajo pariški listi tudi njegov življenjepis, deloma pa prinašajo tudi prva poročila svojih posebnih dopisnikov iz Vichyja. Listi poročajo, da je zavladalo v Vichyju silno vznemirjenje, ko je bilo objavljeno, da se Huntzingerjevo letalo ni o pravem času pojavilo na domačem letališču. Poslednje informacije pariških listov pravijo, da je letalo zadnjih 70 km pred Vichyjem zašlo v vihar, se zrušilo na zemljo in zgorelo. Imena mrtvih še niso bila službeno objavljena, vendar pa se žano, da se je general Huntzinger vračal iz Alžira skupaj s svojimi kabinetnim šefom Labusquierjem ter ordonancnim oficirjem, ki sta pri nesreči prav tako našla tragično smrt.

Hitlerjeva sožalna brzojavka

Berlin, 13. nov. d. Kancelar Hitler je ob priliki tragične smrti francoskega vojne ministra generala Huntzingerja, poslal maršalu Metanu naslednjo brzojavko: »Gospod maršal, izvolite, sprejeti ob tragični smrti generala Huntzingerja ter njegovih častnikov, zagotovilo mojega najodkriteljšega sožalja.«

Nemški zunanji minister Ribbentrop je v imenu nemške vlade brzojavno izrazil svoje sožalje podpredsedniku francoske vlade admiralu Darlanu.

Daladier, Blum in Gamelin prepeljani v ječo

Pariz, 13. nov. d. Kakor poročajo iz Vichyja, so bili Daladier, Blum in Gamelin v generalni ječi, ki so bili pred izrednim sodiščem v Rimu obsojeni kot krivci zločina Francije, prepeljani v letalno v trdnjavo Bourrasol, kjer jim je sodišče določilo ječo.

Nov list v Zagrebu

Zagreb, 13. nov. s. Dne 15. t. m. bo začel izhajati v Zagrebu nov tednik pod naslovom »Poldan«.

Žrtve letalskega napada na Brindisi

Rim, 13. nov. s. Po seznamu žrtev sovratnega letalskega napada na Brindisi v noči od 7. na 8. november je napad zahteval 102 žrtvi.

Nezadostna pripravljenost ameriške vojske

Washington, 13. nov. s. Listi poročajo, da bo Roosevelt odpotoval jutri na svoje posestvo Warpsprim v Georgiji.

Šef generalnega štaba Marshall je govoril o tednu civilne obrambe, ki ga je proglasil predsednik Roosevelt, in priznal velike notranje težave za izvedbo obrambnega načrta, ki naj bi jo Zedinjene države vodile v pogledu vojne.

Tudi general Grimes, ki je govoril skupni dijakov, je ostro obsodil nezadostnost priprave v vojski in je pripomnil, da bodo morale Zedinjene države prehoditi še dolgo pot, ako bodo hotele ustvariti zares učinkovito moderno vojsko.

Pred stavko v ameriških železnih rudnikih

New York, 13. nov. d. Zaradi grozeče stavke v vseh železnih rudnikih, ki so last posameznih jeklarov, je predsednik Roosevelt brzojavno sklical vse voditelje glavnih delavskih strokovnih organizacij kakor tudi poverjenike posameznih jeklarov na posebno konferenco v Belo hišo, ki bo v petek in ji bodo prisostvovali tudi zastopniki vseh vodilnih ameriških jeklarov. Za isti dan je predsednik zveze vseh ameriških delavskih organizacij Lewis sklical posebno konferenco voditeljev posameznih rudarskih organizacij. Na konferenci se bo odločalo, ali naj delavci v jeklarnah pripadajočih železnih rudnikih prično stavkati ali ne.

Tudi na ameriških železnih bodo stavkali

Madrid, 13. nov. d. Kakor javlja nemška poročevalska agencija iz Chicaga, je vodstvo petih ameriških železničarskih strokovnih organizacij pozvalo svoje članstvo, 350.000 delavcev in nameščenec, k stavki. Ker so se razbila pogajanja za 30 odstotno zvišanje mezd, so železničarske strokovne organizacije napovedale stavko za 7. december. Trajanje stavke je zaenkrat določeno na tri dni, ker pričakuje delavstvo, da bo s tem svojim zahtevam dala dovolj potrebnega poudarka.

Eksplodizija v ameriški tovarni razstreliva

Washington, 13. nov. s. Po vesteh iz Illinoisa je zletela v zrak iz neznanih razlogov smodnišnica v Edwarsu. Uničeno so bile tovarniške naprave, v katerih je bilo zgorelih več tisoč delavcev, in skladišča razstreliva, izdelanega v tovarni, ki je med največjimi v Zedinjenih državah.

Turško-rumunska trgovinska pogajanja

Bukarešta, 13. nov. s. Turško-rumunska trgovinska pogajanja so se začela večeraj v Ankarli. V rumunskih krogih so prepričani, da bodo ugodno zaključena v teku dveh tednov.

Omejitev nakupa živil za žide v Bukarešti

Bukarešta, 13. nov. s. Mestno poglavarstvo je izdalo odlok, ki določa, da bodo smeli židje v prestolnici nakupovati živila samo med 10. in 12. uro dopoldne. Kdor bi ne postopal v smislu tega ukaza, bo interniran v koncentracijski taborišče.

Preimenovanje židov v Bolgariji

Sofija, 13. nov. s. Vlada je odredila, da morajo vsi židje, ki so prevzeli bolgarski priimek ali pa so svoje prvotno ime spreminili z bolgarskimi končnicami, v roku meseca dni prevzeti zopet prvotni priimek.

Izbruh vulkana v Vzhodni Indiji

Tokio, 13. nov. d. Kakor poročajo iz Batavije, je pričel bruhati znani vulkan Smerca na otočju Nizozemske vzhodne Indije. Toki žareče lave se razliva po mnogih okoliških dolinah. Nekaj naselij je bilo že uničenih.

Obnovite naročnino!

Gospodarstvo

Dobava oblačilnih predmetov trgovcem, skupnim gospodinjstvom in uradom

Iz navodil za racinirano prodajo oblačilnih predmetov, ki smo jih objavili večeraj, prinašamo danes še predpise, ki se tičejo dobave oblačilnih predmetov trgovcem, in predpise, ki se jih tičejo skupnih gospodinjstev ter kazenske predpise.

Dobava trgovcem

Počeniš od 10. novembra 1941-XX se bodo morali dobavljati racinirani izdelki trgovcem, ki prodajajo občinstvu ali trgovcem na debelo, skladno z naslednjimi določbami.

Tvrdke, ki prodajajo občinstvu, predložijo Zbornici za trgovino in industrijo prošnjo za dobavo, ki ji predlože odrezke in nakupne bone, pobrane od odjemalcev, in s katerimi dokažejo prodano količino blaga. Tvrdke pa smejo izročiti odrezke in bone pristojnemu okrajnemu načelniku (mestnemu poglavarstvu), ki jim izda potrdilo (ali več delnih potrdil, če se po želji tvrdke odrezki in bone delijo na več delov); v potrdilu je navedeno navesti število in vrsto odrezkov in nakupnih bonov, pri poslednjih tudi kakovost in količino blaga, za katero so bili izdani, in število točk. Tvrdka pošlje torej svojo prošnjo za dobavo Zbornici za trgovino in industrijo, kateri predloži namesto odrezkov in bonov zgoraj omenjeno potrdilo. Zbornica izda nabavnico ali na željo tvrdke več nabavnic za toliko točk, kolikor jih izkazujejo odrezki in bone, ki so navedeni navedeni v potrdilih, in označi vrsto blaga, ki se z nabavnico (ali nabavnicami) lahko prevzame. Nabavnice morajo biti ošteviljene.

Tvrdke, ki prodajajo občinstvu konfekcijo ali obutev, dobijo ob uveljavitvi izkaznic — ko namreč še nimajo na razpolago zadostnega števila odrezkov in nakupnih bonov, da bi mogle zahtevati ustrezno dobavo blaga — ne glede na to od Zbornice za trgovino in industrijo lahko nabavnice za toliko izdelkov, kolikor določi Zbornica sama v razmerju z obsegom normalnega poslovanja teh tvrdk. Zbornica za trgovino in industrijo mora voditi za vsako tvrdko poseben izkaz o nabavnica, ki ji izda.

Sproti, kakor prevzema tvrdka odrezke in bone od svojih odjemalcev, je dolžna omeniti njih primeren del za izravnavo svoje obremenitve pri Zbornici za trgovino in industrijo. Vsekakor se mora ta obremenitev izravnavati v prvih dveh četrtletjih po uveljavitvi izkaznic.

Tvrdke lahko prevzemajo blago pri do-

bavitelju (ali dobaviteljih) po svoji izbiri. Dobavitelj (proizvodnik ali trgovec na debelo) zabeleži v svojem prejemnem in oddajnem vpisniku podatke nabavnice, da more opravičiti izvršene oddaje blaga. Proizvodnik dobavlja trgovcem na debelo po predpisih, ki jih določijo korporacijski odbor.

S poznejšimi predpisi se določijo: a) kako naj Zbornica za trgovino in industrijo občasno pošilja Visokemu komisariatu poročila o kreditih, dovoljenih tvrdkam, ki prodajajo občinstvu konfekcije in obutev, kakor tudi pregled izdanih nabavnic z navedbo celotnega števila teh nabavnic in količine ter kakovosti blaga, za katero so bile izdane; b) da morajo proizvajalci in trgovci na debelo v prvih petih dneh vsakega meseca predložiti podatke o razpoložljivem na izkaznice vezanem blagu ob koncu prejšnjega meseca, kakor jih izkazujejo prejemni in oddajni vpisniki, s številkami prejema in oddaje teh izdelkov med mesecem, kakor tudi nabavnice, ki so jih dobili od svojih odjemalcev.

Za dobavo na izkaznice vezanih izdelkov v druge namene, nego jih zadevajo prednje določbe, se izdajo posebna navodila.

Skupna gospodinjstva in uradi državne uprave

Skupna gospodinjstva, ki imajo za porabo svojih gostov in oskrbovancev svojo zalogo oblačilnih predmetov in hišnega perila, morajo predložiti, da se znova založe z imenovanimi izdelki, pismeno obrazloženo vlogo Zbornici za trgovino in industrijo, da jim izda za nakup posebne nakupne bone. Zbornica izda bone šele, ko se po strogih ovedbah prepriča, da je skupnemu gospodinjstvu neogibno potreben oblačilni predmet in hišno perilo, ki jih gostje in oskrbovanci ne dobivajo od skupnega gospodinjstva, marveč jih morajo nabavljati ob svojih stroških po skupnem gospodinjstvu ali drugače, je treba nakupiti na osebne izkaznice članov skupnega gospodinjstva.

Uradi državne uprave smejo nakupovati izdelke, ki se dobivajo na osebne izkaznice, samo na osnovi pooblastila Zbornice za trgovino in industrijo po predhodni izjavi Visokega komisariata, da ni zadržka.

Kazni

Proti kršiteljem določb te navedbe se uporabijo kazni po naredbi z dne 7. oktobra 1941-XX št. 122 in drugi ukrepi upravnega značaja, med njimi tudi odvzem obrtne pravice.

Razširjena prepoved izdelovanja slaščičinskih izdelkov

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino je glede na svojo naredbo z dne 11. septembra 1941-XX št. 101 in smatrajo za umestno, razširiti prepoved izdelovanja na vse vrste slaščičarskih izdelkov, izdal naredbo, ki je objavljena v »Službenem listu« z dne 8. t. m. in je s tem dnem stopila v veljavo.

Ta naredba določa, da se od 15. t. m. prepovedata izdelovanje in prodaja vseh slaščičinskih izdelkov, ki v ožjem pomenu besede spadajo v slaščičarsko stroko in so pripravljene iz kakršne koli vrste moke ali druge snovi in drugih izdelkov vobče, ki se po svojih značilnostih in po svoji obliki dajo uvrstiti med slaščice.

Dovoljeni slaščični izdelki pa so: »torrone« (izdelani iz medu, sladkorja, lešnikov, čokolade in sadja), a le še ves mesec december t. l.; »croccanti« in mandolati (izdelani izključno iz mandljev, glukoze, sladkorja in medu); »pinocciata« (izdelana iz mandljev, pinjol in sladkorja); kandirano sadje, vstevši marone (izdelano izključno iz sadja, glukoze in sladkorja); sadni kruh (izdelan iz smokev, sultanin, mandljev, lešnikov, pinjol, kandiranih sadnih odrezkov in manjvega testa), a le še ves mesec december t. l.

Za naredbo od 11. septembra 1941-XX št. 101 je bila prodaja piškotov in slaščic, proizvedenih iz žitne moke z raciniranimi maslobojami in z jajci dovoljena do 15. oktobra. Z novo naredbo je ta rok podaljšan do 14. novembra t. l. Količine slaščic in piškotov, ki bi se ne prodale do polnoči 14. t. m., se morajo prijaviti Pokrajinskemu prehranjevalnemu zavodu do vstetega 18. novembra in dati na razpolago temu zavodu. Pozneje bosta dovoljena izdelovanje in prodaja piškotov za otroke in bolnike samo v mejah kontingentov, ki jih določi Pokrajinski prehranjevalni zavod, in ob upoštevanju njegovih predpisov.

Kršitelji predpisov te navedbe se kaznujejo v denarju od 500 do 5000 lir, v hujših primerih pa z zaporom do 6 mesecev in zčasnim ali trajnim odvzemom obrtne pravice.

Prvi seznam oseb, ki so zaprosile za preselitev v Nemčijo

Včeraj smo na tem mestu objavili besedilo navedbe Visokega Komisariata za Ljubljansko pokrajino o likvidacijskem postopku za terjatve in dolgove nemških izseljenikov Ljubljanske pokrajine. Po tej naredbi se ustanovi za ureditev terjatve in dolgov nemških izseljenikov pri Visokem komisariatu Pobotni urad s posebnim odsekom v Kočevju. Naredba nadalje določa, da se objavi v vsaki občini in v Službenem listu seznam domačih Nemcev kakor tudi nemških državljanov, katerim se dovoli preselitev. Upniki teh izseljenikov, ki sami niso izseljeniki, pa morajo v 14 dneh od objave seznama prijaviti Pobotnemu uradu svoje izjave iz kakršnega koli naslova in v izjavi navesti tudi morebitne zastavne in druge prednostne pravice. V istem roku in po istih pogojih morajo tudi izseljenici sami tem uradu prijaviti svoje terjatve proti osebam, ki se ne izselijo, a imajo svoje stalno bivalište v Ljubljanski pokrajini.

V Službenem listu od 8. t. m. objavlja novo ustanovljen »Pobotni urad za dolgove in terjatve oseb, ki so orosile za preselitev v Nemčijo« v smislu te navedbe prvi seznam oseb, ki so zaprosile za preselitev na osnovi italijansko-nemškega sporazuma z dne 20. oktobra. Ta prvi seznam oseb, ki so zaprosile za preselitev, je bil objavljen v »Pobotnem listu« z dne 11. septembra 1941-XX št. 101 in smatrajo za umestno, razširiti prepoved izdelovanja na vse vrste slaščičarskih izdelkov, izdal naredbo, ki je objavljena v »Službenem listu« z dne 8. t. m. in je s tem dnem stopila v veljavo.

Ta naredba določa, da se od 15. t. m. prepovedata izdelovanje in prodaja vseh slaščičinskih izdelkov, ki v ožjem pomenu besede spadajo v slaščičarsko stroko in so pripravljene iz kakršne koli vrste moke ali druge snovi in drugih izdelkov vobče, ki se po svojih značilnostih in po svoji obliki dajo uvrstiti med slaščice.

znam obsega naslednjih 5 izseljencev: 1) Chiodi Ida, hči Luke, roj. v Ljubljani dne 28. avgusta 1898, bivačja v Devici Marji v Polju; 2) Chiodi Dietrich, sin Ide, rojen na Igu pri Ljubljani dne 28. avgusta 1926, bivačja v Devici Marji v Polju; 3) Schumi Viktor, sin Riharda, rojen v Ljubljani dne 28. decembra 1911, bivačja v Devici Marji v Polju; 4) Chiodi Frančiška, hči Jerneja, rojena v Vevčah pri Ljubljani dne 21. junija 1912, bivačja pri Devici Marji v Polju; 5) Pestalor Pavlina, hči Bernarda, rojena v Temešvaru dne 27. maja 1865, bivačja v Devici Marji v Polju.

Pobotni urad opozarja, da morajo morebitni upniki zgoraj naštetih oseb v dveh tednih od dne objave (od 8. novembra) v smislu čl. 2, omenjene navedbe prijaviti svoje terjatve iz katerega koli naslova Visokemu komisariatu za Ljubljansko pokrajino, Pobotnemu uradu za dolgove in terjatve.

Usnje iz svinjskih koz

Pomanjkanje usnja v skoraj vseh evropskih državah, ki se je pojavilo zaradi znatne potrebe usnja za vojaške namene in zaradi izpadlega uvoza inozemskih surovih koz, je v zadnjem času povzročilo, da povsod posvečajo pozornost tudi usnju iz svinjskih koz. V naših krajih so usnarji od nekaj predelavali svinjske kože v usnje, ki je imelo tudi v inozemstvu velik sloves, saj se je usnje iz svinjskih koz izvažalo iz naših krajev daleč v inozemstvo in celo v prekomorske države. Od nekada uporabljalo usnje iz svinjskih koz za razne potrebe sedlarstva, čevljarji pa za notranjke.

V drugih deželah doslej skoraj niso poznali predelovanja svinjskih koz v usnje in šele sedanja vojna je to predelovanje pospešila. Vrhu tega je tudi način predelave svinjskih koz v usnje zelo napredoval.

V Nemčiji so bili izdani določeni ukrepi za pridobivanje svinjskih koz za predelovanje v usnje. Večji obseg je doslej zavzemala predelava svinjskih koz v usnje le v Avstriji, kjer so znani prvotni izdelki iz svinjskega usnja in kjer so tudi v sedlarški stroki v večji meri uporabljali svinjsko usnje. Letos so bili tudi v ostali Nemčiji izdani številni ukrepi z namenom, da se pridobi več svinjskih koz. Mrcali so šele za mesarske pomočnike prirediti tečaje o tem, kako se odere svinjska koža. V zadnjem času so predpisali čevljarji industriji, da mora v določenem odstotku upraboati usnje iz svinjskih koz, klavnice pa so dobile navodila, po katerih morajo določen odstotek svinj odreti. Sedaj so izšli še ukrepi za pridobivanje usnja od zokolja svinj na deželi, kar obeta znatno izboljšanje nemške oskrbe z usnjem. Ti ukrepi ne gredo za tem, da bi morali kmetje pri klanju svinj oddati surove kože, temveč za tem, da bi kmetje v lastnem interesu oddali te kože v zamenjavo za svinjsko usnje ali za posebne nakaznice za nakup čevljev. Kmet, ki odda svinjsko kožo, dobi lahko 20 % oddane teže v svinjskem usnju ali 10 % v ostalem usnju. Lahko pa dobi nakaznico za nakup čevljev, ne glede na nujnost potrebe. V alpskih deželah pa velja poseben predpis, po katerem dobi kmet za surovo svinjsko kožo, ki jo odda strojarju, namesto plačila določen odstotek v svinjskem usnju.

Pri uporabi svinjskega usnja za izdelovanje čevljev obstoje težave v tem, da svinjsko usnje zaradi globoke koronine svinjskih dlak ni nepropustno za vodo. Skušnje zadnjih let pa so pokazale, da se da svinjsko usnje uspešno uporabljati tudi kot zornje usnje pri čevljih. V nekaterih alpskih predelih so že prej izdelovali čevlje iz svinjskega usnja in so nove čevlje mazali z

mastjo in lojem, da se v početku nošenja čimbolj zamašijo majhne odprtine, nakar so taki čevlji dobro nosijo, ne da bi jih bilo treba znova mazati.

Na Madžarskem so pričeli na poseben način predelavati svinjske kože v usnje in jim je uspelo predelati svinjske kože tudi v trdo usnje za podplate, pri čemer so neopropustnost za vodo dosegli s posebnim postopkom pri predelavi. Tudi Madžarska je izdala predpise, da se poveča pridobivanje svinjskih koz in je proizvodnja usnja iz svinjskih koz že v znatnem obsegu narasla.

Gospodarske vesti

— Iz trgovinskega registra. Pri Splošnem jugoslovanskem bančnem društvu d. d., podružnici Ljubljana, je vpisan kot pooblaščenec Bertl Stiene iz Ljubljane.

— Iz hrvatskega gospodarstva. Zagrebške »Narodne novine« objavljajo, da je Bosanska industrijska in trgovinska banka prenesla svoj sedež iz Beograda v Zagreb. Ta banka je imela prej svoj sedež v Sarajevu, medtem ko je imela v Zagrebu podružnico. — V zvezi z že znanim sklenom o povišanju glavnice Hrvatske udružene banke (prej Jugoslovanske udružene banke) od 60 na 100 milijonov kun, poročajo iz Zagreba, da ima pri tej banki večino skupina gospodarstvenikov iz Primorja, ki so tudi udeleženi pri hrvatskih paroplovnih družbah. Ta skupina bo dala na razpolago sredstva za povišanje glavnice. Z novimi sredstvi bo banka nadeljevala svoje delo z namenom, da se nacionalizira hrvatska industrija v sodelovanju s hrvatskimi poldržavnimi finančnimi ustanovami. — Kakor smo že poročali, je bila izvedena nacionalizacija velike lesne industrijske tvrdke Gutman d. d. v Belišču. Ta družba sedaj povišuje glavnico od 40 na 100 milijonov kun. Nove delnice bo v celoti prevzela in plačala hrvatska država. Po spremenjenih pravilih se delnice, ki so v privatnih rokah, ne morejo prenesti na drugega lastnika brez odobritve družbenega ravateljstva.

— Gospodarske vesti iz Srbije. Generalni pooblaščenec za gospodarstvo v Srbiji je izdal naredbo, po kateri je za prenos industrijskih in obrtnih izdelkov vsake vrste iz Banata (ki spada pod območje vojaškega poveljstva v Srbiji) v Srbijo potrebno dovoljenje pristojnih centralnih mest ali generalnega pooblaščenca. — Na področju vojaškega poveljstva v Srbiji morajo vse zavarovalnice v šestih tednih svoje delnice, ki se glasijo na imetnika, spremeniti v imenske delnice in delničarje vpisati v seznam delničarjev. Statuti delniških družb, ki so s tem v nasprotju, se morajo spremeniti na prvem naslednjem občnem zboru. — Srbska narodna banka je pozvala vse upnike na področju vzhodnega Srema in Zemuna (ki je bilo prejšnji mesec tudi v gospodarsko-prometnem pogledu priključeno Hrvatski), ki imajo v Srbiji bančna dobroimetja, da ta dobroimetja prijavijo do vključno 19. nov. in izjavijo, ali želijo, da se dobroimetje spremeni v kune in na katero hrvatsko banko naj se prenese. Stare vezane terjatve se pri tej priliki oprostiti. Kdor se ne posluži možnosti prenosa, ne bo po preteku roka mogel več prosto razpolagati s svojim dobroimetjem v Srbiji, ki se bo v bodoče smatralo kot blokiran dobroimetje inozemca.

Obvezno cepljenje v Ljubljani zoper tifus

Zoper tifus je bilo odredeno obvezno cepljenje z naredbo Visokega Komisariata za Ljubljansko pokrajino z objavo v »Službenem listu« z dne 5. novembra ter bo to cepljenje izvedel za Ljubljansko občino mestni fizikat v dnevih od ponedeljka 17. t. m. dalje.

Po tej naredbi so obvezne priti k temu cepljenju vse osebe, zaposlene pri zbiranju in razpečevanju mleka, torej vse osebe mlekarji in mlekarice, enako pa tudi iz vse mestne občine ljubljanske vse osebe s kmetij, ki imajo krave in mleko prodajajo v mesto, a ne samo osebe, ki mleko dostavljajo, torej ne samo mlekarice, temveč tudi vse one, ki krave molzejo.

To cepljenje bo opravljeno z uživanjem tablet v osmih zaporednih dneh. Vsi brez izjeme, ki morajo biti cepljeni, se morajo zjutraj od 8. do 9. ure teči, torej brez zadržkov javiti mestnemu fizikatu v Mestnem domu. Po končanem postopku bodo vse te osebe dobile pismena potrdila, ki jih bodo na zahtevo lahko pokazale uradnim organom. S temi potrdili pa se bodo izkazale tudi pri strankah, katerim dostavljajo mleko.

Ves ta postopek je brez bolečin in brez zamude ter prav učinkovita zaščita pred morebitnim obolenjem za tifusom.

Ker je znano, da se tifus tudi z mlekom zelo razširi, zato je naredba Visokega Komisariata med drugimi tudi mlekarice določila za to zaščito.

Dolenjsko sadjarstvo je opisal že Valvazor Dandanes je treba marsikaj izboljšati

Novo mesto, 10. novembra.

Sadjarstvo je bilo za Slovence že od nekdaj velikega pomena. Že Valvazor omenja sadjarstvo tedanje dobe. O mnogih krajih omenja gojitve lepega in dobrega sadja, o sadnih vrstah, ki so jih tedaj gojili in poje slavo stari mošnji hruški, tepki, Iz Valvasorjevega dela spoznamo, da so tedanji ljudje že visoko cenili sadje, zlasti hruške, ki so jih sušili in splošno uporabljali kot hrano. Uporabljali so celo gozdne lesnike, katerih so bili tedanji gozdi polni. Iz lesnik in suhih tepk so mlieli moko, ki je služila za grašično moko za dodatek žitnemu kruhu. Samo žitni kruh je bil le ob velikih praznikih na mizi.

Hrana naših prednikov je bila v tedanji dobi zelo skromna. Tedaj niso še poznali ne fižola, niti koruze in ne krompirja. Zato jim je bilo sadje važno in zdravo hranilo. Se dandanes pričajo stare podrti sušilnice, kolikar pomena je bilo suho sadje v prehrani naših prednikov.

Ko je prišel krompir v naše kraje in so pričeli naši predniki pridelovati tudi fižol in koruzo, je pričelo sadjarstvo pesati. Zanimali so se le še za slivo, toda ne toliko zaradi tega, ker je sad pripravljen tudi za sušenje, temveč za kuhanje in žganje, ki so ga predniki žal le preradi uživali.

Ob koncu 18. in v začetku 19. stoletja skoraj ni več govora o umnem sadjarstvu. Se je ustanovilo Kmetijsko društvo, ki je pričela med drugim ustanavljati tudi drevesnice, je bil položen temelj novemu sadjarstvu. Mnogo sta za napredek slovenskega sadjarstva storila dopisna člana Kmetijske družbe Franc Pirč in Lovro Pintar, ki sta venomer vzbujala v narodu veselje do umnega sadjarstva.

Sadjarstvo se je najprej počivilo po slovenskih krajih na Stajerskem, kjer so tudi ob cestah posadili mnogo sadnega drevja. Tudi Kranjska v tem pogledu ni zaostajala, saj je Kmetijska družba leta za letom oddajala članom na tisoče drevesec po prav nizki ceni.

Nekaj let pred prvo svetovno vojno je kranjski deželni odbor zelo pospeševal napredek sadjarstva. Sadjarstvo so pospeševale tudi šole, ki so ustanavljale krajevne drevesnice za gojitve kraju primerne sadnih vrst. Za napredek dolenjskega sadjarstva je mnogo storila tudi kmetijska šola na Grmu pri Novem mestu.

Leta 1921. se je ustanovilo »Sadjarsko in vrtnarsko društvo«, ki izdaja tudi društveno glasilo »Sadjar in vrtnar«. Podružnice, ki so ustanovljene povsod, kjerkoli je kaj za napredek sadjarstva vnetih gospodarjev, skrbje za nasaditev priporočljivih sadnih vrst in preskrbujejo članom letno mnogo sadnih drevesec.

Tako je sadjarstvo na Dolenjskem v lepem razvoju, vendar je treba še mnogo storiti, da se dvigne na zadovoljivo višino.

Sadjarstvo spada med najbolj plodne in donosne panoge našega gospodarstva. Lepo in zdravo sadje najde vedno kupca in ima tudi vedno primerno ceno. Poraba sadja, ki je v današnjem zdravilstvu nujno potreben čimtelj v prehrani, je vedno večja, zato mora biti tudi skrb sadjarjev, da zadostijo splošnim potrebam. In ravno v tem pogledu ima Dolenjska v bližnji bodočnosti važno nalogo.

Prostorna Dolenjska s primerno in ugodno lego more biti tudi kos veliki nalogi, če se sadjarji poprimajo umnega sadjarstva, pomnože sadne nasade in jih skrbno in smiselno obdelujejo ter zatirajo številne škodljivce.

Sadnih nasadov je po Dolenjskem še vedno premalo. Res je, da se v zadnjem času nasadilo mnogo drevesec, vendar je vse to še premalo. Koliko je še za nasaditev sadnega drevja primernega prostora! Mnogo je strnih in kamenitih krajev, ki niso primerni za njive, bili pa bi prav primerni sadovnjaki. Tudi široki območji pasovij nji naj bi bili zasajeni, dalje pašniki, ki jim sadno drevje ne škoduje in tudi travnikom ne škodujejo sadna drevesa, če se dovolj narazen posade (20 m).

Med trtnimi nasadi po vinogradih bi lahko sadili breskve, ki ne dajejo preveč sence. V marsikaterem primeru pa bi kazalo slab vinograd spremeniti v sadovnjak, ki bo bolj donosen.

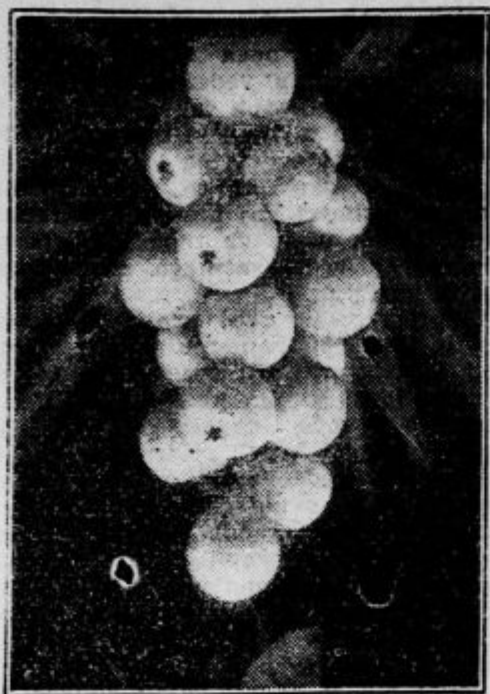
Nove priklopie

Ljubljana, 13. novembra

V zadnjem desetletju je ljubljanska cestna železnica doživela lep razvoj. Stare proge so bile obnovljene, tiri večji del podvojeni in zgrajene so bile tudi nove proge. Ljubljanci po stari navadi zabavljajo tudi čez tramvaj — in se ga pridno poslužujejo. Razumljivo, da so bili z razširitvijo tramvajskega omrežja potrebni tudi novi motorni in priklopi vozovi. Uprava cestne železnice je nabavila ves tramvajski park v Opatici, kjer je bil tramvajski promet opuščen. Poleg motornih voz smo takrat dobili tudi nekaj odprtih priklopih, ki se prav dobro obnesejo v pomladnem in poletnem času. Pozneje so bili v domačih delavnicah v remli izdelani motorni vozovi, nekoliko večji od ostalih. Priznati moramo pa je zmeraj pravih priklopih voz. Ljubljana je bila mogoče edino mesto na svetu s tako velikim tramvajskim omrežjem, a brez priklopih vozov. Pomanjkanje priklopie je bilo občutno in so naval na motorne vozove lajšali z rezervami, seveda tudi z motornimi vozovi.

Za letošnje praznike umrlih pa sta bila končno izročena prometu dva sodobna priklopa voza. Izdelali so ju v domačih delavnicah v remli z domačim materialom. Notranjost je udobnejša kakor v dosedanjih tramvajih. Sedeži so postavljeni ob stenah v smeri vožnje, da more na vsakem sedeti samo en potnik. Zato sta vozova mnogo bolj prostorna. Cestna železnica je sredstvo za zmanjšanje razdalje, ne za prostor, kjer bi se udobno usedli, razpravljali, brali časopise in ovirali tiste, ki se jim mudi po opravkih. Seveda ljubljanski tramvaj ne bo za zmirom imel le dveh priklopih voz, temveč bodo v doglednem času v domačih delavnicah ali kje drugje izdelali potrebno število novih.

Novi priklopi obratujejo na progi Sv. Križ—Moste. Poleg tega so na isti progi vpejali še nekaj priklopie, prenamenjani iz motornih voz. S tem je bil tramvajski promet zdaj znatno izboljšan. Morda bodo kmalu tudi po Ljubljani brželi motorni vozovi z dvema ali celo tremi velikimi priklopi, kakor je to v vseh večjih mestih.

Anche in stagione non buona l'albero può esser ornato di simili bellissime mele — Cel gozd mošančkov lahko trasi drevo tudi ob slabši sadni in

Lep, zdrav in dober sad more roditi le zdravo drevje, ki je obvarovano pred zajedavci in škodljivci. Te je treba zatirati z raznimi škropili in pripomočki, zato naj

Gradnja avtoceste Postojna-Ljubljana

Najbolj zamudno je delo v ovinkih nad Vrhniko

Vrhnika, 12. novembra

Obširna cestna dela na odseku Postojna—Ljubljana, ki jih je začela vlada v Ljubljanski pokrajini, ne počivajo, čeprav leži sneg po naših hribih in dolinah. Delo modernih avtostrad je razdeljeno v odseke in oddano raznim tvežem, ki se trudijo, da kljub slabemu vremenu delo ne počiva. Največ opravka imajo delavci v velikih in številnih ovinkih med Logatcem in Vrhniko. Tu bodo nevarne serpentine izravnavane, da se bo cesta spustila na nižji teren Ljubljanskega barja v velikih in preglednih lokih. Tu prekopavajo in sekajo griče in hribe. Teren je večinoma kraški, trd in skalnat. Ves dan se čujejo detonacije min, a z izkopanim materialom ravna doline in kraške kotanje. Največ opravka bodo imeli graditelji nad »Lukanovo« goštilno nad Vrhniko, ker bo tu okoli cesta izpeljana z največjim lokom in bo premošila največjo razliko v višini.

V samem trgu so naleteli graditelji na novo ovino. Vodovodne cevi so položene pod cestišče. Ob času, ko so Vrhniki gradili vodovod, gotovo niso mislili, da bo nekoč skozi Vrhniko peljala asfaltna cesta. Zato so sedaj morali prestaviti vodovodne cevi ob stran cestišča. Danes res nima vse severni del trga proti kolodvoru

bi imel vsak sadjar ali vsaj sadjarski okoliš škropilnico, ki naj bi se je vsaj sadjarji pridno posluževali. Vsak sadjar mora biti član sadjarskega in vrtnarskega društva in naročnik društvenega glasila »Sadjar in vrtnar«, ki daje potrebne nasvete. Velike važnosti za napredek sadjarstva je spoznavanje sadnih sort. V zadnjih letih se je v tem pogledu obrnilo že mnogo na boljše, ker vsak naprednejši sadjar že dobro pozna posamezne vrste iz sadnega izbora in mnoge domače vrste. Na Dolenjskem so najprimernejše sorte: kanadka, Baumannova reneta, ontario, jonatan in boskopski kosmač, prav dobro pa uspevajo tudi: šariamovski, gdanski robač, landsberška reneta, krivopecelj, londonski peping in ponekod tudi zlata parmena. Pri novih sadnih nasadih bi morali sadjarji upoštevati pravilo, da sade kolikor mogoče malo vrst, ker le lepa in sortirana jabolka imajo dobro ceno. Mešano blago, čeprav je lepo in zdravo, nima take veljave. Večina naših sadjarjev ne upošteva tega važnega pravila, kar je le njim v škodo.

Dolenjski sadjarji se bodo morali privaditi tudi pravilnemu spravljaju in sortiranju, zlasti pa vlaganju sadja v normalne transportne posode, da bodo lahko tudi glede zunanje opreme tekmovali z inozemsko robo. Tudi uporabo sadja za domače potrebe je treba upoštevati in se bolj zanimati za sušenje sadja. Vsak večji kraj naj bi imel skupno sušilnico ali naj bi jo imele vsaj vse sadjarske podružnice. Suho sadje je potrebno doma, se pa tudi zelo lahko proda. Umno sadjarstvo obeta Dolenjem bogat vir dohodkov.

vodovodne vode, toda s časom bo tudi ta zadeva zadovoljivo rešena. Poleg tega pa bodo sedaj lahko očistili in popravili vodovodne cevi, da ne bo manjkalo vode, kot jo je pred leti.

Avtohusna nesreča

Vrhnika, 12. novembra

V soboto popoldne je velik avtohus »Sate«, ki vozi dnevno na progi Trst—Ljubljana, zavolil predel kraj popraviljoče ceste, kjer so bile pred kratkim izkopane vodovodne cevi in je jarek že zasut. Zaradi razmočenih tal in v jarku stoječe talne vode se je velik avtohus naglil v jarek. Razen malo strahu niso potniki utrpeli nobene škode. Poklican je bil takoj nadomestni avtohus iz Trsta in potniki so s tržno zamudo nadaljevali vožnjo proti Trstu.

Precej opravila so imeli delavci vso nedeljo popoldne, da so dvignili avtohus iz jarka. Na pomoč poklicani cestni valjarji ni mogel potegniti vozila na cesto. Šele ko so avtohus dvignili s škripci, so ga potegnili z vojaškim traktorjem na cesto. Avtohus ni utrpel nobene poškodbe in je ravno čez 24 ur nadaljeval, seveda prazen, vožnjo proti Trstu.

Uporaba odrezkov oblačilnih izkaznic v posameznih štirimesečjih

Včeraj smo objavili navodila Visokega Komisarja za Ljubljansko pokrajino za racionalno prodajo tekstilnih predmetov in obutve. Med drugim smo iz slovenskega besedila navodil, objavljenih v »Službenem listu za Ljubljansko pokrajino« navedli, da smejo potrošniki v vsakem četrtletju veljavnosti izkaznice porabiti največ eno tretjino odrezkov z arabskimi številkami in odrezkov z rimskimi številkami. V slovenskem besedilu navodil pa je pomotoma navedeno »četrtletje« namesto »štirimesečje«, kakor to navaja italijansko besedilo, ki se smatra kot uradni tekst (Službeni list objavlja slovensko besedilo kot neuradni prevod).

Potrošniki smejo torej prvo tretjino odrezkov potrošiti v prvem štirimesečju, to je v času od 1. novembra t. l. do 1. marca 1942 (v tem času se smejo odrezki z arabskimi številkami od oblačilne izkaznice za moške in ženske porabiti odrezki od 1 do 40, od oblačilne izkaznice za dečke in deklice odrezki od 1 do 32 in od oblačilne izkaznice za otroke odrezki od 1 do 24). V drugem štirimesečju, to je od 1. marca do 1. julija 1942 se sme uporabiti druga tretjina odrezkov, v tretjem štirimesečju, to je od 1. julija do 1. novembra 1942 pa tretja tretjina odrezkov. Enako se uporabljajo odrezki z rimskimi številkami (za nakup hišnega perila), od odrezkov s črkami (za nakup prejice za šivanje) pa se smeta v prvem štirimesečju uporabiti odrezka A in B, v drugem štirimesečju odrezka C in D in v tretjem štirimesečju odrezka E in F.

Izdelki, ki niso vezani na izkaznice

Iz navodil za racionalno prodajo tekstilnih izdelkov in obutve navajamo v naslednjem seznam izdelkov, ki niso vezani na izkaznice.

Izdelki, ki niso vezani na izkaznice

Izdelki, ki niso vezani na izkaznice: mašni plašči, perilo in paramenti za cerkvene obrede; oblačila, izdelana za novorojenčke; čepice in podbradniki za otroke; žalni narokavnik in trakovi; čipke tuli in vezanine (izvzete so vezanine iz tkanine); higienski servietje do največje mere 60 x 60 cm; ovratniki, manšete in kravate; stekleni; nedrzi, intimni pasovi in pasovi kakršne koli vrste; naramnice, podveze za nogavice, nogavice za krčne žile, kolenke in potnice; pozamentarije; trakovi in trakovi v širini pod 20 cm; ščitniki za nogavice; predmeti za ortopedične namene; aseptične obveze in gaze za zdravilne namene; rokavice; moški in ženski klobuki, kape in čepice; klobučevina za klobuke; dežniki in njihove prevleke; vsi predmeti drobne galanterije, tkani, pleteni ali zaviti, za okras obleke ali oprave, toda ne širši od 5 cm; gumbi, zaširke, kvačke, zaponke in podobno; zastavice, zastave, distinkcije; platno za zavijanje in za tehnične predmete; gumirano platno; gumirani izdelki in tkanine za zdravstvene namene; umivalniki in kadi iz gumirane tkanine in za kopanje; specialne gumirane tkanine za tipografske in litografske stroje; povozno platno; povozne namizne tkanine; tkanine in izdelki iz slame, papirja, celofana in iz oblanje; imitacije pergamenta in kože za torbarkov; očke, izdelane celotno iz lesa ali samo z enim navadnim trakom iz kože ali tkanine

v srednjem delu, za pritrditev na nogo; domaći čevlji (copate) in obutev, če ni na njih koža ali usnje ali gumi; športni predmeti (razen čevljev in oblačilnih predmetov); rabljeni oblačilni predmeti, ako jih prodajajo trdno, ki imajo od oblastva za javno varnost dovolilo za tako trgovino.

Cenik za zelenjavo in sadje št. 5

veljaven od 15. novembra

Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino določa na podlagi svoje navedbe št. 17 z dne 9. maja 1941/XIX naslednje cene v prodaji pri proizvajalcu ter pri trgovcu na debelo in drobno. Cene, ki so maksimalne, določajo v kategorični obliki mejo za katero se morajo cene dejansko gibati pri kmetu oziroma pri trgovcu. Iz tega sledi, da je pač mogoče prodajati nižje, nikakor pa ne višje kakor po odrejeni ceni.

Prve cene veljajo za kilogram blaga v prodaji na debelo, druge pa v prodaji na drobno.

Cesen 7.05, 8.25. Korenje, rdeči korenček 2.40, 3. Karfiola 2.85, 3.45. Čebula 2, 2.40. Glavnata solata I. vrste 3.30, 3.80. Solata II. vrste 1.90, 2.40. Zelena 2, 2.40. Špinata 2.85, 3.35. Paprika zelena 2.65, 3.25. Paradizniki 1.60, 2. Radič 3.05, 3.65. Fiže suhe v celofanu 9.25, 10.30. Fiže suhe v košaricah 8.50, 9.85. Jabolka I. vrste 4.55, 5.45. Jabolka II. vrste 4, 4.80. Hruške I. vrste 4.50, 5.75. Hruške II. vrste 3.85, 4.60. Grozdje 4.95, 6.50. Limone nad 150 g za komad 0.45, 0.50. Limone pod 150 g za komad 0.40, 0.45. Krompir domač (pri kmetu) 1, 1.30. Krompir za seme »Bintje« 1.50. Krompir za seme ostalih vrst 1.30.

OPOMBE:

1. Jabolka I. vrste so: parmenne, renette, mošanjski, champagne, Grafenstener, Deliose, Morgendut, Jonatan, Wagner, Star, Imperatore, Abbonanza, Sergente, Annurche.

Hruške I. vrste so: William, Passagrana, Kaiser, Espere, Bergamotte, Spadone, Sommer Citronen, Butirre, Ardepon, Decana, Duchessa, Abate.

2. Pri označbi cen je pristaviti tudi vrsto blaga po kakovosti. Trgovci na debelo morajo izročiti kupcem račun z označbo blaga, vrste in enotne cene ter morajo tudi kupci zahtevati tak račun.

3. Ta cenik mora biti izvešen v prodajnih prostorih na dobro vidnem mestu in velja — izvešeni domači krompir — le za uvoženo blago. Razume se brez tare.

4. Za domačo zelenjavo in sadje v Ljubljani v trgovini na drobno pa veljajo najvišje cene tedenskega mestnega tržnega cenika.

Visoki komisar: Emilio Grazioli

Ameriški slikar Sargent se je nekoč pogovarjal z gospodino, ki ga je nad vse oboževala.

»Možjete, mu je rekla, »zadnjič sem videla vašo fotografijo, ki vam je bila tako podobna, da se nisem mogla vzdržati in sem jo morala poljubiti!«

— Ali vam je slika poljub valila?

— Ne.

— Potem mi pa slika ni bila podobna, je galantno odvrnil slikar.

Sprememba voznega reda

Dne 16. novembra t. l. stopi v veljavo na progh Postumia Grotte—Ljubljana, Ljubljana—Vrhnika trg in Ljubljana—Zalog novi vozni red.

Po tem novem voznem redu vozijo dnevno redno sledeči vlaki:

Postojna-Ljubljana

	štev.	odhod Postojna	prihod Ljubljana
Potn. vlak	710	5.25	6.55
Potn. vlak	712	7.00	8.30
Brzi vlak	608	8.35	9.50
Brzi vlak	704	10.52	12.00
Potn. vlak	716	13.00	14.30
Brzi vlak	706	16.56	18.11
Potn. vlak	718	19.50	21.20

	štev.	odhod Ljubljana	prihod Postojna
Potn. vlak	711	6.20	8.03
Brzi vlak	705	8.25	9.50
Potn. vlak	715	12.40	14.23
Potn. vlak	717	14.55	16.40
Brzi vlak	709	17.45	19.10
Potn. vlak	719	18.40	20.25
Brzi vlak	607	19.50	21.10

Ljubljana-Vrhnika trg

	štev.	odhod Ljubljana	prihod Vrhnika trg
Mešani vlak	8031	8.13	8.48
	8033	11.15	11.50
	8035	14.13	14.48
	8037	18.35	19.00

	štev.	odhod Vrhnika trg	prihod Ljubljana
	8032	6.02	6.40
	8034	9.26	10.01
	8036	12.20	13.55
	8038	10.45	17.20

Ljubljana-Zalog

	štev.	odhod Ljubljana	prihod Zalog
Potniški vlak	622	6.00	6.15
	624	7.02	7.17
	624b	8.05	8.19
	626	10.30	10.45
	628	12.35	12.50
	630b	15.20	15.35
	614	17.33	17.44
	632	18.43	18.58
		Zalog	Ljubljana
	623	6.22	6.37
	625	7.23	7.38
	625b	8.26	8.41
	627	10.55	11.10
	629	13.10	13.25
	631b	15.47	16.05
	633a	18.08	18.23
	633	19.30	19.45

Pripominjamo, da ostane na dolenjskih progh vozni red nespremenjen.

Naše gledališče

DRAMA

Petek 14. novembra: Nocoj bomo improvizirali. Red B. Začetek ob 17.30.

Sobota 15. novembra: Hamlet. Izven. Znižane cene. Začetek ob 17.

Nedelja, 16. novembra: Dopoldne ob 10.30 Princiska in pastirček. Mladinska predstava. Znižane cene. — Ob 17.30 Boter Andraž. Izven.

Ponedeljek, 17. novembra: zaprto.

V odskrim in vsebinskem pogledu svojevrsten vočer ima naslov »Nocoj bomo improvizirali«. V njem je dana posebno režiserju in igralcem možnost večjega razmaha, kajti predstava je improvizirana v slogu commedie dell'arte. Igra pokaže, kako igrajo igralci brez naučenih vlog, če so domenejeni med seboj samo za približni potek dejanja.

Po globoko znanih cenah bodo ponovili v soboto 15. t. m. ob 17. Shakespearjevo tragedijo »Hamlet« z Janom v naslovni vlogi. Na to izredno predstavo opozarjamo občinstvo.

Mladini in starištem! V nedeljo dopoldne ob 10.30 bo v Drami prva mladinska igra v letošnji sezoni po znanih cenah. Upriporili bodo pravilno mladinsko igro Pavla Golle »Princiska in pastirček«, ki se odlikuje po pestrosti in zabavnosti dejanja, v katerem nastopajo gozdna bitja in živali, veseli veterani, razposajeni kuharček, ter razni gostje na graščini.

Ponovitev izredno zabavne komedije v staroslovenskem jeziku »Boter Andraž«, ki jo je napisal Marin Držić pod naslovom »Dundo Maroje«, bo v nedeljo zvečer ob 17.30 uri.

OPERA

Petek 14. novembra: Zaključena predstava za Dopoldarovo. Začetek ob 17.30.

Sobota 15. novembra: Grof Luksemburški. Izven. Začetek ob 17.

Nedelja, 16. novembra: Rigoletto. Izven. Začetek ob 15.

Ponedeljek, 17. novembra: zaprto.

Leharjevo opereto »Grof Luksemburški« s Francem v naslovni partiji, ki je imela v pretekli sezoni 21 repriz, bodo izvajali kot predstavo izven abonmaja. Melodizma Leharjeva glasba daje posebno nosilcema glavnih partij mnogo prilike za pevski razmah.

Opozarjamo na predstavo Verdijeve opere »Rigoletto«, ki bo v nedeljo dopoldne ob 15. uri. Namenjena je predvsem ljubiteljem opere iz Ljubljanske okolice, ki imajo samo ob nedeljah priliko za obisk predstav. Priporočamo, naj rezervirajo ali kupijo vstopnice v predprodaji. Velik uspeh, ki ga je imela ta opera, gre na rovaš njene izredne melodioznosti in izvrstne podanih partij.

Prekrški trgovcev

Ljubljana, 12. novembra.

Nadzorni oddelki Kr. Kvesture so pretekli teden zapisali tre trgovce, ker niso izstavili seznama cen:

1.) Primar Marijo, zelenjava. Češnjica 24; 2.) Jezeršek Anjo, ženska ročna dela, Sv. Petra cesta 29; 3.) Vavovec Adolfa, cvetličarna, Tyrševa cesta 9; 4.) Simenc Pavla, cvetličarna, Sv. Petra cesta 23; 5.) Pelico Adolfa, slaščičarna, Wolfova ulica 14; 6.) Lesjak Marijo, zelenjava, Ježica 101; 7.) Jurčič Amalijo, starine, Sv. Jakoba trg 7; 8.) Dovč Ivano, zelenjava, Spodnji Kašelj 16; 9.) Križ Jurija, gostilna, Tyrševa cesta 2; 10.) Remžar Marijo, zelenjava, Brezovica 58; 11.) Fabjan Anjo, gostilna, Vodnikov trg 12; 12.) Kuret Francja, zelenjava, Zaloška cesta št. 3; 13.) Peternel Františko, starine, Galusova nabrežje 7; 14.) Skumovec Františko, starine, Galusova nabrežje 23; 15.) Simenc Stanislava, cvetličarna, Tomačevska ces. 53; 16.) Kunaver Valentina, cvetličarna, Sveti Križ; 17.) Korsika Franca, vrtnarija. Vrtača 3.

Dalje so nadzorni organi Kr. Kvesture pretekli dni zapisale še tele trgovce zaradi nedopustnega zvišanja cen:

1.) Sever Marijo, posestnino v Klečah 12; 2.) Senčar Franceta, mlokarna, Stari trg 30; 3.) Guštin Dragota, trgovina s sadjem in zelenjavo, Streliška ulica 24; 4.) tvrdko L. M. Ecker, kloparsko, Slovenska ulica 4; 5.) tvrdko »Salus«, kemijski proizvodi, Cigaletova ulica 5; 6.) Skala Hugona, trgovina, Mirje 2; 7.) Lamberger Anjo, zelenjava, Dobrunje 77; 8.) Černe Jerneja, restavracija Dalmatinova ulica 15; 9.) Radonič Bija, trgovina, Maljškova ulica 5; 10.) Ahačič Antona, trgovskega potnika, Boogradska ulica 18; 11.) Tratinč Katarino, trgovina, Sv. Petra cesta 33; 1

Slepci spregledujejo

V večeršnjem članku na tem mestu smo opisali čudežne uspehe, ki jih ima moderna kirurgija s presajanjem kožnega tkiva na ranjene in okvarjene dele telesne površine. Drugo glavno področje presajanja tkiva predstavljajo transplantacije kosti in hrustanastih delov. Kost, ki so jih raztrgali strelci, lomi, ki so jo nečisto zacelili, luknje, v lobanji in celo sklepi se dajo nadomestiti na ta način. Pri tem niti ni potrebno, da bi se vsadile v poškodovano mesto cele masivne kosti, zadostuje presaditev majhnega odcepa kosti s kožo vred, n. pr. iz zdrave golence. Presajeno kost telo sicer sčasoma vsrka, da izgine popolnoma, toda njena koža ustvari skupaj z ostanke stare kosti novo kost, ki popolnoma ustreza svojemu namenu. Nešteto ljudi je moglo po zaslugi takšnih operacij znova uporabljati svoje ude, kirurgi so jim obnovili razcepane celjosti, razbite nosove in celo odtrgane prste. Toda takšnih operacij si ne smemo predstavljati tako, kakor da bi bile preproste, človeška sposobnost je postavljena tu pred vse bolj zamotane probleme nove narave, ki jih rešuje igraje. Da se nadomesti prst, je treba n. pr. najprej vsaditi primerne kožne krpe, potem kosti, nato je treba pritrčiti kite, ustvariti sklepe itd., a vse to je dosti bolj zamotano, nego se da povedati z besedami, tako da se ne smemo čuditi, če kirurgova umetnost v premočju primerih nima uspeha. Nazadnje je treba umetni prst opremiti še z nohtom. Za vse to so potrebne neštivilne operacije, pacient in kirurg morata biti sposobna nepopisne potrpežljivosti, zlasti pa prav na koncu, ko je prst na zunaj morda dobro uspel, pa mu je treba dati tudi potrebno gibčnost. To more uspeti le po dolgi vaji.

Presaditvene operacije se posrečijo, kakor smo mimogrede omenili, v splošnem le tedaj, če se presadi pacientu nov kos iz njegovega lastnega telesa. Vendar pa so v nekaterih primerih mogoče tudi presaditve od človeka na človeka. Sem spada v prvi vrsti znani prenos krvi, to je presaditev tekočega tkiva. Naši čitatelji menda vedo, da za te prenose ni primerna kri vsakega poljubnega človeka. Če pripadatelja pacient in darovalec krvi različni krvni skupini, tedaj prenos ni samo neuspešen, temveč utegne postati celo nevaren. Po možnosti se prenaša tedaj le kri iste skupine. A tudi ta kri ne obstane dolgo v tujem telesu, po kratkem času njena rdeča telesa propadejo. Tuja kri je samo začasno nadomestilo lastne krvi. Ima pa to dobro lastnost, da podžge kri ustvarjajoče organe v telesu k živahnemu delovanju, tako da je končni uspeh isti: organi pripravijo zadostno lastno kri. Medicina je izvedla že milijone krvnih prenosov in rešila nešteto človeških življenj.

Največji uspeh pa je dosegla nemara s presajanjem očesnih roženic, kajti v teh primerih so slepci dejansko spregledali. Očesna roženica je posebno občutljiva za bolezen in rane. Vsaka brazgotina, ki nastane na njej po rani ali vnetju, postane siva in neprozorna, a če pokrije takšen neprozoren del zenice, tedaj oko ne vidi več. Po drugi strani pa so slepci s popolnoma zdravim in prozornim roženico, ki jim

slepota izvira iz drugih vzrokov, n. pr. od popolne okvarjenosti očesnih živcev ali mrežnice. Če se takšen slepec, ki mu itak ni pomoči, odloči, da daruje svojo zdravo roženico, tedaj lahko reši vid slepca z okvarjeno roženico. Kirurg ima pri tej operaciji skrajno težavno delo, z nepopisno previdnostjo in natančnostjo mora

10.470 izumov v osmih letih

V Rimu se je sestal te dni plenum Narodnega zavoda za proučevanje izumov, da bi sprejel poročila o svojem delovanju v preteklem, ter smernice za delo v bodočem letu. V svojem poročilu je predsednik zavoda, gen. sen. Montefinale, podčrtal med drugim težnjo, ki jo kažejo današnji italijanski izumitelji, da bi rešili v prvi vrsti tehnične in praktične probleme, ki ta čas najbolj zanimajo vsa področja industrijske, poljedelske, prehranjevalne in zlasti vojne industrije.

Od svoje ustanovitve v l. 1933. do danes je zavod proučil 10.470 izumov vseh možnih vrst, o teh je izrekel 8604 strokovnih sodb in je potem proučil še 768 prizivov, ki so se nanašali na spremenjene ali obnovljene predloge. V preteklem poslovnem letu je v celoti proučil 1562 predlogov, o teh je izrekel 237 popolnoma ali delno ugodnih sodb. Ti ugodni ocenjeni izumi so bili deležni različne podpore, ki naj bi jim olajšala patentiranje ali pa izdelavo modelov za nadaljnje izboljšave ali spremembe. Finančna pomoč izumiteljem je bila na ta način zelo znatna, podeljeva-

izrezati zdravo roženico ter jo pritrčiti z najtanjšimi šivi v bolno oko. In če je šlo vse po sreči, se zgodi čudež: nova roženica priraste k očesu, počasi se obnovlja z lastnim tkivom in ostane pri tem prozorna. Lahko si predstavljamo občutek sreče, ki objame oslepelega človeka, ko na novo spregleda!

la pa se je preko Narodnega fašističnega sindikata izumiteljev.

V novem poslovnem letu hoče zavod izvesti odločno propagando, da bi se italijanski izumitelji v večjem številu okoristili z njegovim delom, kajti mnogi še ne vedo, da je ena izmed nalog tega Zavoda, da olajša izumiteljem pot do uresničenja in praktičnega izkoriščanja izumov. Posebna pozornost se bo posvečala izumom vojnega značaja.

Čeprav pravila zavodu ne dajejo možnosti, da bi se zanimal za komercializacijo izumov, je plenum vendarle sklenil, naj bi se javne ustanove ter industrijski v bodoče opozarjali na tiste izume, ki pomenijo kakšen tehnični prevrat in ki po navadi baš zavoljo svojega novotarstva zavajajo ob največje ovire. Sicer poroča zavod vsake tri mesece o novih izumih, ki jih je bil ugodno ocenil, ministrstvom in drugim interesiranim ustanovam, vendar bo odslej s posebnim podčrtavanjem nekaterih domislic še bolj opravljal svoj namen.

Edison se ni vrnil na zemljo

Pred kratkim je minilo deset let, odkar je umrl slovit izumitelj Thomas Alva Edison. Ko je umrl, se je za kratek trenutek osvestil in vzkliznil, kakor da se vrača iz onostranosti: »Kako lepo je bilo tam gor!« Potem je obljubil, da se bo od desetletni svoj smrti vrnil na zemljo in povedal, kako je z njim. Edison se je, kakor znano, v zadnjih letih svojega življenja bavil s spiritizmom, udeleževal se je seštevov, na katerih so z mediji klicali in izpraševali duhove, bil je zelo vnet

propagandist spiritizma, zato je njegova obljuba, da se bo po smrti prikazal svojem, zbudila veliko zanimanja.

Ob deseti obletnici te smrti je bilo v resnici mnogo spiritističnih seštevov, ki so ga pričakovali: toda Edison se ni pojavil, niti mediji ga niso mogli priklicati. Ta neuspeh je povzročil mnogo komentarjev, vendar pa so nekateri še vedno prepričani, da se bo umrli izumitelj pojavil pač ob prihodnji priliki, če se mu ta ni zdel primeren.

Purizem na Turškem

Turški tisk razpravlja v zadnjem času vneto o ponovni potrebi, da bi se turški jezik očistil tujega besedišča. Tokrat gre za mnoge besede evropskega in mednarodnega izvora, ki so jih neizborno sprejeli v turščino, čeprav je bil domači besediščni sklad v mnogih primerih zadosten. Turčija bo očezna, kakor je videti, drugega čiščenja svojega narodnega jezika. Prvo čiščenje je opravila novoturška država v času svoje revolucionarne politične reforme s takšno temeljitostjo, da je svet po tem uspešnem dejanju lahko upravičeno govoril o »turškem čudežu«. Šlo je tedaj za to, da se jezik osvobodi neštivilnih arabskih besed, ki so prešle vanj pod stoletnim vplivom

izloma. Sam Kemal Atatürk se je postavil na čelo te borbe proti arabskim primesim. Ta borba sicer ni popolnoma uspešna, kajti marsikatera arabska beseda je postala že tako domača, da je danes sploh ne občutijo več kot tujko. Dosegli pa so to, da je postal turški jezik neodvisen od arabsčine.

Pri tem so pozabili zaježiti vdiranje besed iz drugih jezikov. Za premnogo moderne pojme so že pred kemalističnim prevratom prevzeli izraze iz evropskih jezikov. Po prevratu se je to nadaljevalo v še obsežnejši meri in tako so se vrinile v očisto turščino zopet mnoge nepotrebne besede. Tako bi gotovo ne bilo treba uporabljati besede »sokanta« za gostilno, »perukar« za lasurjara in »muzika« za glasbo, kajti Turki so imeli vedno dovolj gostiln, lasurjarjev in glasbe, tako da se dajo ti pojmi dobro povedati po turško. Zato je umljivo, da se postavlja turški tisk v bran proti novim, nelepim jezikovnim tvorbam in da zahteva novo čiščenje. V bodoče bodo morali turški pisci dobro premisliti, da li bi se mogli dobiti tudi za »stacione« (postaja), za »otamabile« (avtomobil) in druge besede domači izrazi.

Nezgode Američanov na Angleškem

Podtajnik Appleby in višji uradnik Rudolph Evans, funkcionarja ameriškega poljedelskega ministrstva, sta se vrnila te dni iz Anglije in sta, kakor poroča »La Correspondenza«, izjavila, da sta v štirih tednih svojega bivanja na Angleškem izgubila vsak po osem funtov teže. V vsem tem času sta bila deležna enega samega jajca, zelo malo mleka in masla, kajti teh živil na Angleškem zelo primanjkuje. Primanjkuje tudi sira in drugih živil. Več ameriških živil, zlasti jajc, je šlo v nič, ker so jih bili v Ameriki slabo zavili. Po njuni izjavi potrebuje Anglija zlasti jajc in svinjskega mesa.

Lojalna in pravična sodba

V Zedinjenih državah delajo dobre kupčije vsi, ki se bavijo z napovedovanjem bodočnosti praznovremnemu občinstvu. Po nekoliko letih takšnega »dela« si lahko vsak vedeževalec in vedeževalka prvoščno mirno uživanje svojih izkupičkov, in to tem bolj, ker je v Ameriki tudi napovedovanje bodočnosti podrejeno »strokovni organizaciji«, ki skrbi za to, da se njenim članom ne primeri kaj hudega. Le redkokdaj oblastem uspe, da tega sleparja ali ono sleparko vedeževalskega značaja zagrabi in kaznuje.

To se je zgodilo pred kratkim nekemu Robertu Carterju, zamorcu iz Cincinnatija, ki je bila njegova specialiteta ta, da je napovedoval svojim klientom bodočnost s pomočjo z vodo napolnjene »kristalne kroglice«. V takšni kroglici se vedeževalcu, če se pozorno ogleda vanjo, prikazujejo beje bodočih dogodkov, o katerih hoče klient kaj več zvedeti. Na ta račun je Carter v svojem »studiju« sprejemal neštivilne ljudi, še večje pa je bilo nemara število tistih, ki jim je na vprašanja o njihovi bodočnosti postregel s seveda dobro plačanim pismenim odgovorom. Niti ni bilo potrebno, da bi mu ti klienti dajali kakšne podatke o sebi, zadostovalo je, da so mu sporočili svoj naslov in mu poslali ustrezajoči znesek — zamorec je potem že vedel, kaj hočejo od njega. Skratka, za vsakega človeka, ki le ni preveč lahkoveren, je bilo sleparstvo tega načina »prerokovanja« kar preveč očitno. In končno se je

res našla oseba, ki je to sleparstvo spregledala in zamorca ovadila.

Tako je prišel Carter pred sodnika. Občinstva je bilo v sodni dvorani dosti, zlasti ženskega. Po čitanju obtožnice je sledilo zasliševanje. Zamorec se je zagovarjal z mirnim, toda odločnim tonom. Zatrjeval je, da je prepričan o pravičnosti svojega načina vedeževanja, in prisegel, da je »dela« vedno pošteno. S seboj je prinesel celo kristalno kroglo, da jo pokaže sodniku.

Sodnik je njegovo gostobesednost na kratko odrezal, pokazal je na kroglo in dejal zamorcu:

»Če ta krogla v resnici pomaga napovedovati bodočnost, povprašaj jo in mi povej, kakšna bo sodba, ki jo bom izrekel v tvoji zadevi!«

Vse je prisluhnilo, občinstva se je polastila velika radovednost, kaj bo napravil zamorec. Carter pa je samo pokimal, nato se je postavil pred kroglo in se zazrl vanjo, kakor da jo hoče prebrati s pogledom.

Končno je spregovoril:

»Vidim, je dejal s preosklim glasom, da bo sodba, ki jo boste izrekli, lojalna in pravična...«

Krohutu, ki se je dvignil med občinstvom, se je moral hočeš nočeš pridružiti tudi sodnik. Potem je z dvema udarcema pčval občinstvo k redu in prebral »lojalno in pravično sodbo«: 25 dolarjev globe in plačilo sodnih stroškov...

Bolezni zdravijo bolezn

Že pred mnogimi leti so ugotovili, da kažejo razne bolezni nagnjenje do ozdravljenja, če napade bolnika kakšna druga bolezen. Praktično se je zdravniška veda okoristila s tem opazovanjem zlasti v primeru progresivne paralize. Ta huda bolezen se izboljša ali pa celo popolnoma izgine, če bolnika okužijo s krvjo kakšnega malarika. Malaria je da potem, ko je opravila svoje zdravilno delo, odpravi po znanih načinih.

Druga opazovanja pomenijo morda pot do novih zdravilnih načinov za celo vrsto drugih bolezni. Tako vemo, da učinkuje obolenje za ošpicami ugodno na potek tuberkuloze in omrtvičnega krča, vsaj pri jetičnikih, ki so se jih lotile ošpice, so postale preizkušnje glede tuberkuloze nenadno negativne. Razne nalezljive bolezni povzročajo ozdravljenje dolgotrajnih kožnih in krvnih bolezni, legar je odpravil grižo, pljuč-

nica je pregnala omrtvični krč, ki se tako čisto konča s smrtjo, sladkorna bolezen je nazadovala, če je bolnik dobil oslovski kašelj. To je nekoliko primerov, ki kažejo, da se zdravilni vedi zastavljajo vedno nove naloge.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

»Da, da, moj jazbecar mi je že prinesel lisico, ki je sploh nisem ustrelil!«

»Tega pa ne verjamem! Gotovo je bila crknjena!«

»Crknjena ni bila, samo neka letoviščarka jo je pozabila na klopi v parku!«

»Kaj pa iščeš, Olga?«

»Svojo novo obleko, izgnila je brez sledu!«

»Ali si že povsod poiskala?«

»Povsod.«

»Ali si pogledala morda tudi v sesalniki za praž?«

Mož: »Ali si zato tako žalostna, ker moram jutri za malo časa odpotovati?«

Žena: »Ves čas sem mislila, da se odpelješ že danes!«

A NEKDOTA

V prvih dneh svetovne vojne je prejel poveljnik samotne angleške garnizije v osrčju Vzhodne Afrike, mlad poročnik, z nadrejenega mesta radijsko brzojavko:

»Napovedana vojna, aretirajte vse sovražne tuje v svojem okrožju.«

Tri dni je jezdil poročnik z oddelkom Somaličev skozi pusto deželo in pobral vse, kar mu je prišlo na pot. Potem je brzojavil nazaj:

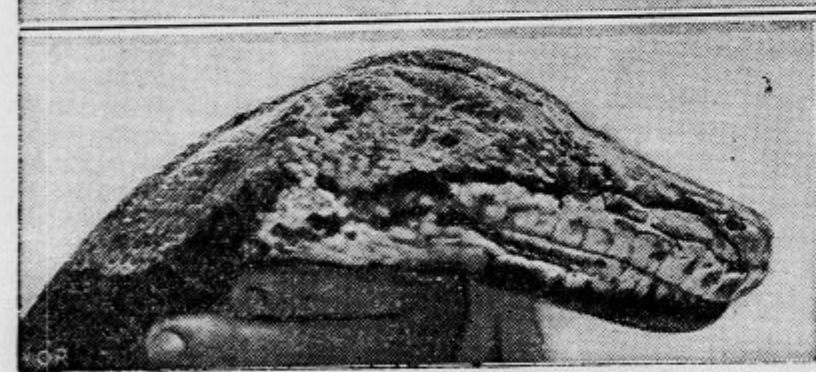
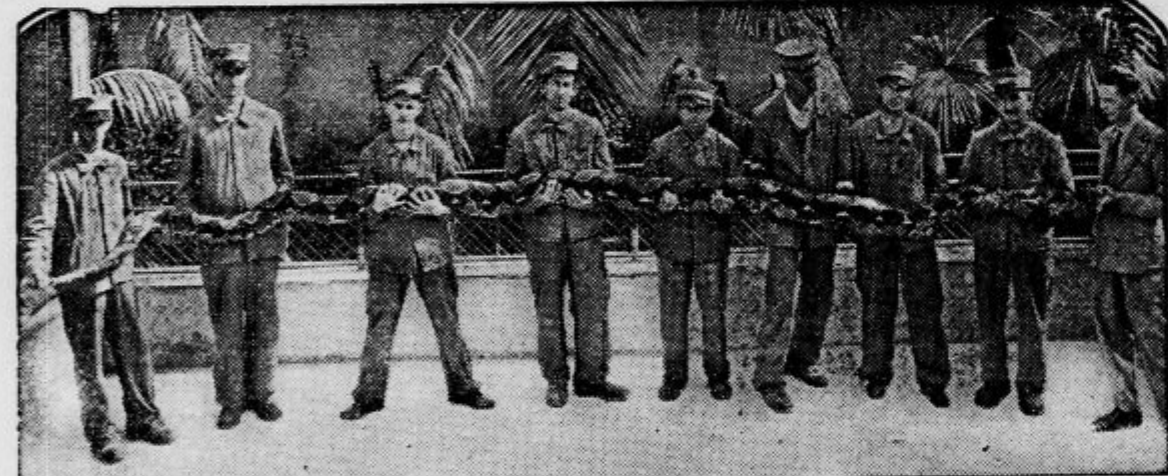
»Aretiral sem sedem Nemcev, tri Belgijce, dva Francoza, štiri Italijane, enega Avstrijca in enega Američana. Sporočite, s kom je vojna.«

VSAM DAN ENA

PREVEJANI MALI MOŽ

»Ali si že opravljena, Katrica? Potem spusti kamen in jaz pridem gor ter te poljubim!«

Un serpente gigantesco
Orjaška kača
nel giardino zoologico di
Zuriga — iz curiškega
živalskega vrta

Kulturni pregled

Razvoj naše kritike

Zgodovina slovenske literarne kritike se ni napisana. Kakor gledališče in glasba in še nekatere kulturne panoge, čaka tudi naša literarna kritika svojega zgodovinarja, ki bo pravilno in pravično ocenil njen svojstveni donos in zakladnico naše kulture. V doseganih pregledih slovenskega slovstva zavzemata kritika in njen sosed esej skopno odmerjeno mesto neke na obodu literarnega dogajanja.

Sodbe o naši kritiki so kaj različne. Medtem ko je pred nekaj leti napisal italijanski poznavalec slovenske književnosti, da Slovenci sploh nimamo kritike, bi lahko kdo drug sklepal, da imamo sorazmerno močno razvito kritiko: v dokaz bi navedel naše literarne revije, v katerih je zavzemala kritika dokaj mesta. Gre za spor načelnega, literarnoznanstvenega značaja: kaj je kritika, kje so njeni začetki in njene meje, v čem je njena funkcija in kje je mesto v hierarhiji kulturnotvornih sil?

Medtem ko si povprečen čitatelj literarnih proizvodov predstavlja pod kritiko nekako šolsko klasifikacijo, ki deli in morda zaradi lepšega utemeljuje svoj proforsorski prav dobro, dobro, zadostno, nezadostno, — je treba poudariti, da je kritika oblika umetniškega doživljanja in vrednotenja pesniških stvaritev. Dalje, da je kritika soustvarjalca tipično literarnih vrednot, ki nujno ostajajo v gravitacijski moči pesniške literature ter umetniško-znanstvena posredovalka med pesniki in občinstvom, med sedanjostjo in tradicijo, med literaturo in ostalimi panogami duhovne, moralne

in socialne kulture, med narodom in človeštvom. Primeri velikih evropskih kritikov kažejo, da ima samo tako pojmovna kritika svoje polnovredno mesto in ne nadomestilno funkcijo v kulturi in da taka kritika ni ne podrejena ne nadrejena, ni ne gospodarica ne dekla, marveč je legitimna sestra vseh onih sil, ki z estetskim sredstvi oblikujejo vsakokratno duhovno kulturo. Pod pojem kritike v tem smislu gre tudi literarno-teoretično delo, v kolikor kakovostno in količinsko določa, razvršča, primerja, opisuje in z estetskih vidikov proučuje produkte poetičnega stvarjanja v najširšem pomenu besede ter se bavi z literarnimi tvorsti.

Če si zdaj ogledamo začetke slovenske literarne kritike, vidimo značilen pojav, ki bi ga lahko nazorno označili s sistemom tehnične. Ko stoji z ene strani polnovreden stvaritelj, je z druge strani odtehtan s polnovrednim kritikom, in uteži slabega pesnika ustreza slab kritik. Gre namreč za dvojico Prešeren — Čop. Medtem ko se je Kopitarjevo delo v glavnem omejilo na filologijo, ki tvori še dolgo, prav do naših dni, enega glavnih tokov v slovenski kritiki, je Matija Čop izrazil estet, literarni teoretik — in kakor smemo utemeljeno sklepati — poetično nadarjen, četudi le pasivno udeležen podoživljalec in uživalec pesniških del. Čeprav so članki in pisma, ki jih je zapustil, važno pričevanje o tem izjemnem duhu v naši tedanji še nerazviti kulturi, je vendar najpozitivnejši del njegovega kritičnega udejstvovanja ostal za vedno skriv in vzorno priateljstvo največjega pesnika in največjega kritika tedanjega slovenstva. Žal, da ne bo nikdar mogoče dogledati vseh posledic tega plodnega prijateljstva med aktivnim tvorcem in pasivnim vzpodbujalcem in mentorjem.

Druga dvojica označuje literarno najbolj brezplodno obdobje v naši novejši književnosti. Tudi ta si enakomerno drži uteži na tehnični vrednoti. Nikomur stanju kritike iz literarnega vodstva Bleiweis ustreza takisto nizko stihotvorstvo pesnikova Jovana Vesela Koseskega, ki je v dobi absolutizma in kulturne reakcije zasenčil Prešerna. Če je zgodovina kritike zgodovina vodilnih idej, estetskih nazorov, umetniškega okusa in stila posameznih razdobj, tedaj se moramo vsaj mimogrede ozreti tudi na ta pojav, dasi je imel Ko-

kega vpliva na kvalitetno višino Prešernovega dela nihče ne zanika, ni obrodilo več izrazito kritičnih sadov. Kajti po vsem, kar vemo o Matiji Čopu, je bil ta literarni erudit kritik, kakor jih je le malo in lahko še dandanes z obžalovanjem ponavljamo znani Prešernov epigram o dihurju. Če bi bil Čop literarno aktivnejši, to je človek peresa, bi lahko imeli Slovenci v začetku svoje literature poleg izjemnega pesnika tudi izjemnega kritika, kar bi utegnilo preprečiti globlji padeč, ki je sledil dvojici Prešeren — Čop. Medtem ko se je Kopitarjevo delo v glavnem omejilo na filologijo, ki tvori še dolgo, prav do naših dni, enega glavnih tokov v slovenski kritiki, je Matija Čop izrazil estet, literarni teoretik — in kakor smemo utemeljeno sklepati — poetično nadarjen, četudi le pasivno udeležen podoživljalec in uživalec pesniških del. Čeprav so članki in pisma, ki jih je zapustil, važno pričevanje o tem izjemnem duhu v naši tedanji še nerazviti kulturi, je vendar najpozitivnejši del njegovega kritičnega udejstvovanja ostal za vedno skriv in vzorno priateljstvo največjega pesnika in največjega kritika tedanjega slovenstva. Žal, da ne bo nikdar mogoče dogledati vseh posledic tega plodnega prijateljstva med aktivnim tvorcem in pasivnim vzpodbujalcem in mentorjem.

Druga dvojica označuje literarno najbolj brezplodno obdobje v naši novejši književnosti. Tudi ta si enakomerno drži uteži na tehnični vrednoti. Nikomur stanju kritike iz literarnega vodstva Bleiweis ustreza takisto nizko stihotvorstvo pesnikova Jovana Vesela Koseskega, ki je v dobi absolutizma in kulturne reakcije zasenčil Prešerna. Če je zgodovina kritike zgodovina vodilnih idej, estetskih nazorov, umetniškega okusa in stila posameznih razdobj, tedaj se moramo vsaj mimogrede ozreti tudi na ta pojav, dasi je imel Ko-

seski komaj trohico pesniškega duha, Bleiweis pa niti toliko estetskega čuta ne samo v našem smislu, marveč tudi v duhu svojih predhodnikov Prešerna in Čopa. Nemara je pa bila ta estetsko tako negativna doba razvojno potrebna, da je tedaj doraščajoči literarni rod zahrepenel po boljšem in večjem. Na značilni krivulji tega vzpona in padca je zrasel rod Frana Levstika. Ob Prešernovem vzoru in ob njegovem negativnem nasledstvu se je v intelektualnem in korenito slovenskem Franu Levstiku razvil prvi resnični slovenski kritik. Ob tako negativnih pojavih, kakor je bilo Bleiweisovo literarno vodstvo, je mogel sicer temperamentni Levstik tem bolj občutiti tisto strast in bojovnost, ki je materinski znak velikega kritika. V tem možu je bilo vtelesno kmečko, z zemljo vezano viteštvo, če mislimo pod viteštvo obliko bojevitosti plemenitosti in osebne odbranosti. Levstikova življenjska drama je največja drama slovenskega kritika in slovenske kritike, kritike namreč, ki je vedno in povsod borba zoper preživele mlike in za nove vrednote ali za njihovo novo hierarhijo.

Levstik nam je zapustil sorazmerno malo izrazito kritičnih, to je estetskih pričevanj, saj je živel v dobi, ko si je slovenska literatura morala šele ugledati polnovredni instrument književnega jezika in se vrniti tja, kjer je genialno začel Prešeren. Če pomislimo, da je bil Levstik sodobnik Sainte-Beuvea, vidimo, da na obodu velikih kulturnih tokov, v slovenski kulturni provinci, opravlja kritika šele svoje pionirsko delo. Za tako pionirstvo je imel Fran Levstik nenavadne sposobnosti, ki so bile pri nas šele v zadnjih letih pravilno in pravično ocenjene. Levstik je prvi pri nas razvil nekako teorijo proze v svojem »Popotovanju iz Litije do Cateca« in prvi opozarjal na značaj in pomen kritike. Kot

estetski kritik je bil bolj osebnost kakor pisec, zato je mnogo njegovih kritičnih pogledov ohranjenih v zasebni korespondenci in značaj njegove kritike je postal očiten stopvar po dr. Slodnjakovih izjavah Levstikovega dela in po studiju Vidmarja v »Ljubljanskem Zvonu«.

Brez Levstikovega pionirskega dela in njegove žilave borbe za inteligentnejše in naprednejše pojmovanje literature bi bil komaj mogoč njegov mlajši rojak Josip Stritar, izrazil estet, eden izmed poznih zastopnikov literarnega romantizma in hkrati nekaj »Schöngeste« svojega časa in okolja. Z Levstikom se je slovenska literatura zakoreninila v naši zemlji in jela rasti v smer evropske višine, ljubeznivi vrtnar Stritar pa je preko svojih estetskih nauk obrezoval s škarijami svetovljanstva njeno nekoliko enostransko in še vedno preveč divje domačo rast. Brez Levstikove in Stritarjeve kritike in literarnovzgojnega vpliva bi bil komaj mogoč slovenski realizem in naša literatura bi se bila brez teh aritrov kulturne odgovornosti in dobrega okusa najbrž še dolgo gibala na stranskem tiru ljudske utilitaristične literature.

Iz Stritarjeve šole je izšel Fran Levec, kritik očjega formata, bolj literarni zgodovinar in biograf kakor estet, bolj ocenjevalec kakor kritik, vendar pa organizator talent in posredovalec med starejšo in mlajšo generacijo slovenstvenih delavcev.

Janez Jalen, „Dom“

Drama »Dom«, katere premiera je bila v sredo v našem Narodnem gledališču, je zgodnja literarna stvaritev avtorja »Tropa brez zvoncev« Janeza Jalena. Izšla je v knjigi že leta 1923. Razen nje je izdal pisco

Kronika

* **Državni podtajnik Putzolu na Siciliji.** V messinskem pristanišču na Siciliji so predstavniki domačih oblasti pozdravili državnega podtajnika v ministrstvu pravice Ekse. Putzoluja, ki se mudi na inšpekcijskem potovanju. V tvek je imel v Napulju konferenco s predstavnikoma apelacijskega sodišča za južno Italijo, zdaj pa se bo v Messini sestal z vodilnimi sodniki apelacije za Sicilijo. Po svojem prihodu si je ogledal sodne ustanove v mestu, nato pa se je odpeljal v Catanu, kjer je prav tako inšpiciral sodišče in kaznilnico.

* **Za izboljšanje zemljišč je izdala vlada že velike denarje.** Od leta 1922. pa do začetka letošnjega leta je italijanska vlada porabila 3.024.1 milijonov lir za izboljšanje zemljišč in izsuševanje močvirij. Za namakalne naprave in namakanje zemljišč je bilo izdanih 837 milijonov lir, 323 milijonov lir za izboljšavo zemljišč, 126 milijonov lir za vasko vodovode, 23 milijonov lir za izboljšavo vodnjakov, več kot milijardo lir pa so porabili za proučevanje in preiskavanje zemljišč.

* **Madžarski finančni minister v Rimu.** V sredo jutraj je prišel v prestolnico dr. Alojz Remenyi Schneider, finančni minister madžarske vlade, v spremstvu svojega osebnega tajnika in državnega podtajnika Csizka. Predstavniki madžarske vlade bo v Rimu, kjer ostane nekaj dni, imel več konferenc s finančnim ministrom Thonomom di Revelom ter ministrom za valute Riccardijem.

* **Razpošiljanje knjig po pošti.** Objavljena je nova določba, po kateri smejo poštne zaviti, ki vsebujejo knjige, do 30. novembra dosežati težo 20 kg. Izvzete so samo pošiljke, namenjene na Sardinijo. V skladu z načeli štednje, ki jo nalaga vojno stanje, smejo biti poštne zaviti zaprti tudi z nalepljenim papirjem. Ker pa se na pošti zaviti tudi odpirajo, mora vsak tak zavitek vsebovati tudi kos rezervnega gumiranega papirja, da se lahko po pregledu vnovič zapre.

* **Nov predsednik Nacionalnega sveta za znanstveno proučevanje.** Za novega predsednika Nacionalnega sveta za znanstveno proučevanje je bil imenovan akademik Giancarlo Vallavri. Takoj po imenovanju je bil sprejet pri Duceju, v čigar roke je položil prisego.

* **Dr. Conti je obiskal rimske bolnice.** Nemški državni podtajnik dr. Conti, šef nemškega javnega zdravstva, je v sredo jutraj obiskal bolnišniški zavod rimske univerze. Pri tej priložnosti je dr. Conti pokazal živo zanimanje za probleme socialne biologije, ki jim zavod posveča največjo pozornost. Dr. Conti je prisostvoval tudi predavanju znanstvenega filma, ki prikazuje delo rimskih biologov. Ob slovesu je ugodni gost izrekel direktorju zavoda prof. Viscu toplo pohvalo za dosegene uspehe. V teku dneva si je dr. Conti ogledal še delovanje drugih zdravstvenih zavodov v prestolnici.

* **Zatvoritev mlinov, ki so delali za zasebni konzum.** Rimski »Uradni list« je objavil poseben odlok, s katerim se zatvarjajo vsi mlini, ki so izdelovali mlevske izdelke zgolj za potrebe družine ali podjetja.

* **Pismena matura ob Veliki noči.** Nemški državni minister za vzgojo je spričo vojnih razmer odredil, da bodo poslednje pismene naloge, napisane ob Veliki noči 1942, veljale za pismeno maturo. Zato jih bo treba napisati na posebne pole. Ustnena matura bo opravljena v naslednjem tednu pred velikonočnimi počitnicami. Abiturienti zapustijo šolske zavode s pričetkom velikonočnih počitnic. Dijaki in dijanke, ki bodo pri maturi zavrnjeni, morajo, v kolikor so voljni šolo nadaljevati, od Velike noči dalje prisostvovati pouku v 7. razredu. Letošnje božične počitnice na nemških ljudskih, glavnih in srednjih šolah tudi na višjih šolah se bodo pričele 22. decembra in bodo trajale do 4. januarja. Dne 5. januarja bo spet pouk.

* **Zelee bo zamenjalo steklo.** Ze del časa delajo v Italiji uspehe poskuse z novim gradbenim materialom, v katerem nadomešča železo zelo odporno steklo. Zmes je prav tako trdna kakor armirani beton. Odkritje je velikanskega pomena za italijanske gospodarstvo, ker se vse surovine za izdelavo stekla lahko proizvajajo doma.

* **Potres pri Sieni.** Geodinamični observatorij, ki ga oskrbujejo očetje kapucini v Poggio al Vento, je v sredo ob 12.10 minut zabeležil kratek potres v okolici Sieni. Po Marcellijevi lestevici je bil potres 3. stopnje.

* **Trgovci tekstilnih izdelkov, oblačilnih predmetov in obuvene se obveščajo,** da morajo imeti uradna navodila objavljena v Službenem listu št. 90, o prodaji omejenega blaga izobesena na vidnem mestu v svojih poslovnih lokalih. Ta navodila bodo

vsem interesentom na razpolago v pisarni Združenja trgovcev v petek, dne 14. t. m. popoldne. — Istočasno opozarja Združenje trgovcev prizadete člane, da bo Ekse. Visoki Komisar določil dan, od katerega dalje bodo smeli prodajati blago na nakaznice.

* **Nekaj nesreč.** 33 letni delavec Franc Gričar iz Ljubljane je padel na cesti in si zlomil nogo. S koleza je padel in se potolkel po glavi 51letni kleparski mojster Alojz Goršič iz Ljubljane. Zrtev kolesarske nesreče je bila tudi zasebnica Felica Petričeva iz Ljubljane. Prišla je pod kolo in dobila poškodbe na rokah in glavi. Pri delu se je ponesrečil 19letni ključavničar Gregor Gostič. Kos železa mu je odletel v oko. Zdravniško pomoč je morala poskusiti 42letna zasebnica Elizabeta Celnikova iz Stožice, ker jo je nekdo udaril po glavi. Vse ponesrečence so prepeljali v ljubljansko bolnišnico, kjer so jih obravnavali v bolniški oskrbi.

* **Dr. Gradov »Italijanski tečaj za Slovence«, IX. zvezek, je izšel in se dobi v knjigarni Tiskovne zadruge v Ljubljani, Šelenburgova ulica 3.** (—)

IZ LJUBLJANE

Dopolavoro za Kraljev rojstni dan

V tvek je Dopolavoro za Ljubljansko pokrajino, odsek za Oborožene Sile, otvoril na glavnem kolodvoru okrepčilo postojanko za vojake, ki so na prehodni skoz Ljubljano. Novo postojanko si je ogledal divizijski general in poveljnik Sardinjskih grenadirjev. Visekega gosta je sprejel pokrajinski podtajnik, zaupnica ženskega Fašija, tajnica društva kmečkih gospodinj in drugi. V spremstvu tajnika Pokrajinskega Dopolavora so si predstavniki oblasti ogledali novi Costo di ristoro.

Za rojstni dan Kralja in Cesarja pa je Dopolavoro za Ljubljansko pokrajino v sporazumu s poveljstvom Vojske organiziral predstavo za čete. V dvorani Dopolavora na Taboru je najprej pevski zbor obneje straže brezhibno zapel nekaj pesmi, nakar je sledilo predvajanje dokumentarnega filma »Luce«. Predstavi so prisostvovali Ekse. Visoki Komisar za Ljubljansko pokrajino, poveljnik Sardinjskih grenadirjev, poveljnik obneje straže, mnogi častniki in vojaki raznih vrst orožja.

* **Gledališko občinstvo opozarjamo na različni začetek predstav v operi in drami.** Ker je potrebno, da se prično daljše predstave prej, prosimo, naj gledališki obiskovalci za sleherni predstavno zasledujejo z največjo pozornostjo naznačeni začetek, ki je vselej priobčen v repertoarju ter se na ta način izognejo prezgodnjemu ali prekasnemu prihajanju na predstave.

* **Na ponedeljkovem velikem koncertu** naše Glasbene Matice, na katerem se bosta izvajala Sattnerjeva kantata »Jettefeva prisega« in Arničeva simfonija »Te Deum«, bo nastopila kot solistka naša odlična sopranistka operna pevka Valerija Heybalova. Zapela bo dva Lajovčeva samospeva s spremljevanjem simfoničnega orkestra in sicer Lajovčev »Pri zibelci«, ki jo štejemo med najlepše in najbolj občutne naše samospeve, in »Pesem o tkalcu«. Aranžma spremljevanja za simfonični orkester je napisal skladatelj L. M. Škerjanec. Matični koncert bo prva velika simfonično-zborovska koncertna prireditev v letošnji sezoni. Taksi koncerti pomenijo vedno velik glasben dogodek v našem koncertnem življenju, posebno ob priložnost, ko se izvajajo velika simfonična dela prvih v koncertni dvorani. Ob tej priložnosti bo krstna izvedba Arničeve simfonije »Te Deum«. Koncert bo v ponedeljek 17. t. m. ob pol 19. uri v veliki uniojski dvorani. Opozarjamo, da bo začetek točen, zato tudi konec nekaj minut pred 20. uro. Za koncert je izšla programna knjižica z vsemi besedili. Dobite jo v knjigarni Glasbene Matice. (—)

* **Naročniki na dr. Gradov »Italijanski tečaj za Slovence« se opozarjajo,** da dvignejo v knjigarni Tiskovne zadruge v Ljubljani, Šelenburgova ulica 3, IX. zvezek, ki je danes izšel. (—)

* **Po vsem svetu,** če zlasti pa v vsej Evropi, se je zadnjih dvajset let znakovito uveljavila harmonika. Saj pa tudi ni instrumenta, ki bi bil ustrezen za vsakovrstne prilike: za koncertne nastope, za zabavno glasbo in za družinsko razvedrilo. Odraslim in mladini, fantom in dekletom se pravkar nudi prilika, da se v kratkem času nauče igranja na harmoniko pri prvovrstnem, izkušenem strokovnjaku, ki

poučuje po lastni, najbolj uspešni metodi. Prijave sprejema do nedelje 16. t. m. oglasna uprava »Jutra« pod značko »Mladinski zbor«.

* **Novo grob.** Po dolgi in mučni bolezni je za vedno zapustila svoje soproga zvanjska dr. železnica v pokojih gospe Marija Kervinova. Zapuščila globoko užaloščeno soproga Franca, hčerko Mimico, uradnico, sina Franca, tipografa, ter številno sorodstvo. Pogreb drage rajke bo v petek ob 15.30 iz kapelice sv. Marije na Zalah k Sv. Križu. Pokojni blag spomin, žalujočim svojem naše iskreno sožalje!

* **Za oblačilne nakaznice** je današnji petek še čas, da greste ponje v uradni prostor svojega okoliša. Opozarjamo vso javnost na važnost oblačilnih nakaznic, da brez njih ne bo mogoče dobiti prav nobenega blaga in nobenih potrebščin, ki so navedene v navodilu za racionirano prodajo oblačilnih predmetov, tja do 31. oktobra prihodnjega leta. Edino za oblačilnimi nakaznicami bomo letos in prihodnje leto do kraja oktobra lahko kupovali najpotrebnejše oblačilne predmete!

* **Krompir,** ki so ga stranke naročile pri naslednjih trgovcih: Bervar Mirko, Ciber Marija, Crnjač Marija, Felber Antonija, Globelnik Ivan, Heri Gabrijela, Hrovatin P., Jeršek Josipina, Kapus Marija, Langus Ivanka, Mencinger Anton, Milčič Stana, Mohar Franc, Možina Alojz, Novak Ivan, Pavčič Božidar, Pirč Ivan, Pretner Stanko, Stular Nežka, Urek Franjo, Vider Marija, Zajc Anton, naj pridejo takoj v Javna skladišča, Tyrševa cesta št. 33 k tvrdki Fran Pogačnik, da odpeljejo za njih določene količine.

* **Razstava M. Sedej — Zdenko Kalin** v Jakopičevem paviljonu je podaljšana do vključno 16. t. m.

* **Nesreče.** Pri sekanju drv si je odsekala palec levice 31letna služkinja Albina Jamarjeva iz Ljubljane. — 15letni sin upokojenega stražnika Boris Bavaž se je po nesreči hudo obrezal s steklom po rokah. — Na poti v bolnišnico je izkpravela 60letna žena posestnika Marija Miskarjeva iz Dobrepolja. — Ponesrečenci so bili prepeljani v ljubljansko bolnišnico.

Iz št. Jerneja

* **Nove uradne ure** so določene na poštenem uradu. Pošta uraduje odslej vsak dan od 9. do 13. ure in od 15. do 18. ure, ob nedeljah in praznikih pa od 9. do 11. ure.

* **Letni sejem.** V ponedeljek 10. t. m. je bil v št. Jerneju redni letni sejem. Letošnji sejem je po svojem obsegu in po številu priglasenih živine daleč zasostajal za običajnimi šentjernejškimi sejmi. Včasih je bilo prigranjen po 2000 in celo več glav živine, v ponedeljek pa niti polovico, kar je predvsem posledica tega, ker je bil vedno glavni dotok sejarjev s Kriškega polja. Skupno je bilo na ta sejem prigranjen okrog 800 glav, in sicer 300 prašičev, 150 volov, 40 juncov, 90 krav, 30 telic in 30 telet izpod enega leta, dalje 140 konj in 20 žrebet. S prašiči je bila kupčija slaba, bolj živahno pa je bilo trgovanje s konji in govejo živino. Cene prašičev so bile: mladiči do 10 tednov 100 do 300 L, nad 10 tednov 300 do 500 L, prstariji po 10 do 12 L kg, špetharjev ni bilo. Cene goveji živini: voli 5 do 7 L za kg, krave mlekarice 6 do 8 L, krave za mesarje 4 do 5 L, telice 5 do 7 L za kg. Cena konj je bila različna in se je gibala med 4000 do 12.000 L. — Še manj promet je bilo na blagovnem trgu in po trgovinah, ker se niso v prometu oblačilne nakaznice.

* **Ukinitev pasje zapore.** Ker je od zadnjega primera stekline v novomeškem okraju preteklo štiri mesece, se za ta okraj ukinja pasja zapora. Vsi lastniki psov pa se morajo še nadalje navzati natanko po določenih pravilih o posesti psov in pasjem davku.

Iz Trebnjega

* **Vodnikove knjige** izidejo konec tega meseca. Na letošnji knjižni dar Vodnikove družbe opozarjamo in obveščamo, da je skrajni rok, da vsi, ki žele prejeti knjige, nemudoma vplačajo članarino.

* **Gostovanje narodnega gledališča** in še nekaj. V soboto zvečer so igralci narodnega gledališča iz Ljubljane prvič gostovali v Trebnjem. Igrali so šurekovo komedijo z godbo in petjem »Pesem s ceste«. Za prvo gostovanje poklicnih igralcev je bilo pri nas veliko zanimanje in je bila dvorana razprodana. Igra je občinstvu ugajala in so bili igralci deležni toplega sprejema.

* **Občinski proračun.** Občina je izdelala osmetek občinskega proračuna. Proračunski osmetek so občanom in davkoplačevalcem do 15. t. m. razgrnjeni na vpogled.

drame »Bratje«, »Grobce« in »Srenja« ter burko z naslovom »Lesena peč«, vsako izmed teh v samostojni knjigi. Avtor petih dramatskih del, ki — sodeč po »Domu« — gotovo niso brez vsake dramske krvi, je moral potemtakem dolgo čakati, preden so mu prav denarji dnevi odprli pot na naš vodilni oder. Tako tudi ta pisec opozarja na neugnano aktualno vprašanje odnosa med našim dramskim gledališčem in domačo dramsko produkcijo. V Zagrebu so službeno ustanovili ali vsaj nameravajo ustanoviti nekako dramaturško delavnico, ki bi pripravljala sicer dobro nastavljena, z izvirnimi domisleki in zanimivimi pogledi na domača vprašanja obdarjena začetniška dela hrvatskih avtorjev, same da jim pripomore do odrskega uspeha. Vsekako je škoda, če propadejo dobre zasnove domačih del samo zaradi tega, ker potrebujejo roke izkušenega dramaturga, ki bo to ali ono izboljšal, ertal, trdnje povezal ali dal piscu nasvet, kako naj sam popravi in opili svoje delo. Prenekateri komad s tujo izvozno znamko nas poučuje, da se celo pri uvoznem literarnem blagu merila prizanesljivosti, kakor pri delu domačega začetnika, ki kaže poleg nekega talenta tudi že kaj tvorne zmogljivosti. (Prim. usodo veselo igre »Suzana« v Genovici.)

* **»Dom«** Janeza Jaleca (v Gledališkem listu ga pregibajo: Jalec, S. Jalec v uvodu k »Troju brez zvoncev« piše posledno Jaleca) ni delo, ki bi prinisalo kakšno snovno ali oblikovno razodetje, vzlic temu je po konfliktu, ki ga obravnava in po dramatski zgradbi tolikanj zanimivo, da bi se bilo lahko že zdavnaj pokazalo na odru naše Drame. Stično pripada Jalen tistemu krogu, ki ga navidejno predstavlja F. S. Finžgar: s katoliškim idealističnim pogledom na živ-

ljenje in na človeka presvotljenemu realizmu. V dramatik, se očituje tako gledanje kot premišljena kontrola danega konflikta med interesi in strastmi; ves potek mora pokazati, da je razločevanje med dobrim in zlom sicer težavno, vendar pa vedno mogoče (kar so naturalisti zaničevali) in povsod se mora, čeprav v spretno zakriti obliki, pokazati možnost boljše in moralno višjega življenja, nego poteka iz nasprotij razumsko postavljenih ali iz strasti in karakternih slabosti izvirajočih osebnih interesov. Tako gledanje daje podobam iz življenja zadržanost in nujno osenčeno, značajem pa včasih večjo idealizacijo, kakor jo dopušča realistično pojmovanje dramskega prikazovanja.

Kakor Finžgar, se tudi njegov rojak in stanovski tovariš Janez Jalen najraje giblje v kmečkem svetu in obravnava njegove ljudi in njih življenjske probleme. Kakor Finžgar v »Verig« (prokletstvo pravičavstva in trme) in v »Razvalinah življenja« (usodna vloga alkoholizma), ima tudi Jalen v »Domu«, ki stihno ni daleč zlasti od »Razvalin življenja«, določeno socialno-moralno tendenco: pokazati hoče, kam vodi »pogospodjenje« kmečke družine. Vprašanje vpliva meščanskega življenjskega stila, navad in razvad ter bega s kmetov v mesto je bilo prav do zadnjih dni značilno vprašanje slovenske kmečke sredine. Zlasti v krajih, ki so bliže mestu ali ki jih je tujski promet seznanjal z možnostmi (na zunaj) bleščočega gosposkega življenja, se je očitno opazelo stremiljenje po nekakem pomeščanju vasi in je povzročalo zanimive konflikte med očeti in sinovi, med stari in novim duhom slovenske kmečke starih.

Janez Jalen je postavil dejanje svoje štiridejanske drame »Dom« na veliko gorénjsko posestvo Trata. Na tej kmetiji, ki

kaže tudi po hišni opremljeni značaj premožnega doma, gosposkari vdova Ana, sama že malce pogospodena, denimo, pomehkužena žena, ki kaže temu primerno popustljivost nasproti otrokom. (Vzgojna veličina pravih kmečkih mater je v tem, da otroke ljubijo, ne da bi jim to neprestano kazale, kakor delajo meščanske matere.) Kar štirje otroci z doma na Trati študirajo ali so študirali v mestu, samo Tine je ostal doma in z nevoljo gleda kako zaradi teh stroškov in posebej še zaradi zapravljivosti pogospodnih otrok propada nekaj premožna domačija. Osrednji konflikt tvori spor med bratom Mirkom, ki je študent prava a rajši zapravlja in veseljači, kakor študira, in nekoliko robustnim, vendar po čustvovanju in mišljenju zdravim Tinetom, ki ga podpira tudi gospodinjica bratranec Tonej. Ni to samo konflikt med pogospodnim in kmečkim bratom, marveč je še bolj borba za posest, za domaćijo, za rešitev pred neizogibnim propadom, saj Mirok sám napeljuje vose s Trate na mlin pohlepnege soseda Miha Krčmarja. Mati občuti vso usodnost konflikta, ki zajema vse ostale otroke in se čedalje bolj odvrača od »gospodskih« ciljev, ki so bržčas tudi nji prišli, ter pomaga reševati dom na Trati. Absolutna gosposkine šola Angela najizdatneje podpira Tine, ko se sama poloti gospodinjstva, prekine znanje s supletom Škrjancem in se napoved zbliža z bogatim posestnikom Lojzutom. Tine in Angela končno potegneta voz iz blata in rešita Trato. V odločilnem trenutku, ko se zdi, da poide spet vse nazvzd in po dogodku s krčmarjevo hčerjo spozna tudi Mirok, da se mora odločneje oprijeti študija in si zagotoviti bodočnost. Drama se končuje s kar simbolnim poudarkom dela, pri katerem se združijo »gospodski« in kmečki potomci doma na Trati.

Z Vrhniko

* **Velikodušen dar.** Mali harmonikarji so od svoje prireditve dne 26. oktobra pod vodstvom g. učitelja Gregorja Novaka, darovali ves čist dobiček 1100 lir Rdečemu križu, in sicer 600 lir odseku za občino Vrhniko, ostanek 500 lir pa Osrednjemu odboru za socialno pomoč v Ljubljani. Za ta velikodušni dar najtoplejša zahvala!

Iz Trsta

* **Normalizacija prometa Trst—Koper.** Pred dnevi smo poročali da le morala Koprška paroplovna družba zmanjšati promet na progi Trst—Koper. Zdaj pa so bili nedostatki odpravljani in plovejo ladje na tej progi spet po starem urniku.

* **Boj proti draginji.** V zadnjih dneh je tržaška četa za pobijanje draginje pod vodstvom komisarja dr. Venuzija izsledila in prijavila večje število navijačev cen: neko trgovko, ker je kupčila marmelado, dalje dve mlekarici in peke ter nekega mesarja, ker je prodajal prašičje kosti po visoki ceni. Tudi nekaj pekov iz Tržica je bilo prijavljenih.

* **Umrl si v Trstu** 67letni Andrej Uršič, 70letna Frančiška Fabjanova vdova Bratust, 47letna Marija Danev-Bradačeva in 58letna Požar-Musteličeva. — Na oklih so pari delavce Angelo štoka in zasebnica Marija Sterpinova, kotlar Virgilio Vecchiet in zasebnica Natalija Lebanova, narednik vodnik Giulio Grotto in zasebnica Ivana Hrovatinova, zasebni nameščenec Sergio Scandola in zasebnica Avevlija Krulčeva, sofer Alfred Popp in zasebnica Antonija Ročeva.

Iz Goriške pokrajine

* **Svečana proslava kraljevega rojstnega dne.** Kakor po vsej Kraljevini, so tudi v Goricah svečano proslavili 72. rojstni dan Kralja in Cesarja. Svečanosti so bile v stolnici, po vseh vojašnicah in drugod. Vršile so se tudi številne kinematografske predstave.

* **Cene kostanja.** Pokrajinski odbor za nadzorstvo cen je določil cene nove cene, veljavne od 12. t. m. dalje. Kostanj vrste »ciuffa« in »canalutta« smejo prodajati: proizvajalci po 220 lir stot, grosisti po 270 lir stot, na drobno pa po 340 lire kilogram.

* **Dijaki klasične gimnazije na obisku v Trstu.** Dijaki klasične gimnazije Viktorja Emanuela III. so pred dnevi napravili pod vodstvom svoje profesorice umetnostne zgodovine poučni izlet v Trst. Med drugim so se povzpeli na grad Sv. Justa, kjer so si ogledali bogastvo rimske tradicije starega mesta. Obiskali so tudi umetniško razstavo na korzu Viktorja Emanuela III.

* **Cirkus Zavatta v Gorici.** V Gorico je došel dobro znani cirkus Zavatta, ki je na Goriškem, Tržaškem, Istri in drugod močno priljubljen. Cirkus predvaja spored, ki nudi mnogo zabave.

Iz Spodnje štajerske

* **Novi grobovi.** V Slovenjem Gradcu je umrla gospa Josipina Vanturjeva. V mariborski bolnišnici sta umrla 51letni Herman Jerič s Tezega in 16letna Ivana Vutherjeva od Sv. Duha. Nadalje sta umrla v Mariboru monterjeva hčerka Avrelia Strohmalerjeva in 15letni trgovčev sin Avrelj Pregrad, ki so ga pokopali v sredo popoldne.

* **Kočevarjem,** ki se poslavljajo od Ljubljanske pokrajine, je posvetil mariborski dnevnik daljši članek. Podatke je povzel iz knjige, ki jo je nedavno napisal dr. Herbert Otterstätt pod naslovom: »Kočevarje, nemški narodni otok na jugovzhodu«.

* **80-letnica** tpujskega veleposelnika Jožefa Orniča proslavljajo mariborski dnevnik in pravi, da je bilo njegovo življenje posvečeno blaginji Spodnje štajerske. Zlasti ga slavi, ker je prišel pred vojno izdati znani list »štajerc«, v katerem se ni posluževal književne slovenščine, marveč štajerskega narečja z nemškimi besedami.

* **Nemška voditeljica** babke gospe Contijeva se je pripeljala iz Berlina v Maribor, kjer je bil preteklil četrtek na magistratu sklican poseben sestanek spodnještajerskih babic. Gospe Conti je predavala o nemškem zakonu o babicah in o skrbstvu, ki ga morajo babice nuditi doječim materam.

* **Nesreče.** V nekem mariborskem velikem podjetju, je bil 41letni Janez Bračič zaposlen pri popraviljanju stroja. Izgubil je ravnotežje in padel 6 metrov globoko. Hudo poškodovan je bil prepeljan v bolnišnico. V Jelenicu pri št. Vidu je padel 51letni posestnik Jože Drogz z lestve, ko se je vzpenjal na pod. Pri nekem podjetju na Tezmem zaposlen delavec Jože Kolar je bil na cesti od nimovozekega avtomobila odbit in se je hudo poškodoval na nogi. Tudi ta dva poškodovana ležita v mariborski bolnišnici.

* **Tako je Jalen** razrešil konflikt med meščanskimi in kmečkim težnjami na slovenskih kmetijah v duhu družinske in delovne skupnosti. Le-ta združuje potomce iste rodbine okrog domačih tal, ki so ljubljana in neprekidna last celih rodov, in okrog domače hiše, ki bodi enako sveta onim, kateri jo zapuščajo kakor tem, ki nadaljujejo v nji življenje prejšnjih pokolenj, in okrog matere, ki predstavlja posebej rodbinsko tradicijo. Nje trpljenje v hipu, ko se znova in zadnjič zgosti konflikt in ko blisk oznanja nevihto nad polji, gane otrokom srce ter pomaga preko nasprotij: k spravi.

* **Drama je** v glavnem dobro zgrajena. Osrednji konflikt bi bil še jasnejši in globlji, če bi bila dana materi aktivnejša vloga, kakor jo ima; spominimo se, kako je na primer avtorica »Žen na Niskavovurju« obdelala mater v konfliktu, ki ima neka: sorodnosti z »Domom«. Če izzavememo Tine in Angelo, morda tudi Tineja, so ostale osebe s Trate gledane bolj pripovedno kakor pa dramsko, zakaj dramsko gledanje je vedno ostro, plastično in nujno. Toda domačih del, ki bi bila v tem pogledu na višku, je še vedno zelo malo. Dialogi kažejo, da Jalen pozna tvorno disciplino dramatika in da rad tehta besede in previdno odmerja stavke, vendar se v nekaterih prizorih preveč čuti ta njegova, sicer v glavnem potrebna lapidarnost.

* **»Dom«** je zrežiral Milan Skrblnšek, eden izmed zaslužnih učiteljev našega igralskega naračaja in preizkušen odski-prizakovalac drag psihološkega in kmečko-realističnega stila. Da je Jalenovemu delu kar moči verno in prepričljivo odsko podobno in kotlikor mogoče dodelno govornilo izenačenje. Posamezni skupinski prizori, zlasti v zadnjem dejanju, so bili premišljeno postavljani in zato tembolj učinkoviti. Dejanja so

Nedovoljena prodaja vina in mošta. V mariborskem dnevniku je uradno objavljeno, da v preseljenem okraju Brežicah ni dovoljen nakup mošta in vina. Kupovati ne smejo ne vinotičari ne gostilničarji ali drugi interesi. Celotna količina vina in mošta je zaplenjena in bo razprodana po določenem načrtu.

Iz Hrvatske

* **Nov min. podpredsednik.** Poglavlak je imenoval voditelja bosenskih muslimanov dr. Džafara Kulenovića za namestnika ministrskega predsednika. Dosedanji namestnik ministrskega predsednika dr. Osmar Kulenović, ki je brat novca imenovanega, je bil v svojstvu poslanika in opolnomočenega ministra stavljen na razpoloženje zunanjemu ministrstvu.

* **Branimir Altgayer imenovan za državnega ravnatelja.** Na osnovi ministrske odredbe je bil vodja nemške narodnostne skupine v nezavisni državi Hrvatski Branimir Altgayer v smislu zakona od 30. oktobra imenovan za državnega ravnatelja pri ministrskem predsedniku. V tem položaju je vodja nemške narodnostne skupine Altgayer izenačen s položajem državnega tajnika in odgovoren samo poglavlaku.

* **Nov ustaški poveljnik.** Ustaškega polkovnika Joco Rukavino je poglavlak imenoval za poveljnika ustaške milice.

* **Državni tajnik za promet na potovanju v Nemčiji.** Na poziv nemškega prometnega ministra je odpotoval v Nemčijo državni politajniki za promet g. Josip Marković v spremstvu višjih uradnikov. Na potovanju bodo obiskali Dunaj, Berlin, Dresden, Lipsko, Nürnberg, Monakovo, Innsbruck in Zeel am See. Ob tej priliki si bodo ogledali železniške naprave, predvsem pa moderne kolodvori v Lipskem in Dresenu.

* **Odhod ustaške mladine na tečaj v Italijo.** V sredo je odpotovalo v Turin 50 mladeničev, članov ustaške mladine, na tečaj, ki bo trajal dva meseca. Med tečajniki so kmetje, delavci in dijaki. V tečaju bodo udeleženci dobili potrebno znanje za organiziranje ustaške mladine. Po končanem tečaju za mladeniče bo tečaj za dekleta.

* **Nov mladinski zakon.** Poglavlak je izdal zakon, s katerim je določena vzgoja hrvatske mladine, ki je vključena v ustaški pokret. Članstvo pri ustaški mladini je obvezno od 7. do 21. leta in se deli v štiri oddelke: v ustaške učence, dečke in dekleta od 7. do 12. leta, v Junake od 12. do 15. leta in v pravo ustaško mladino od 15. do 21. leta. Četrti oddelek tvorijo dijaki in dijanke hrvatskih visokih šol. Komisarji ni vodja ustaške mladine je podrejen neposredno poglavlaku. Z objavo tega mladinskega zakona so uknjene vse določbe, ki se nanašajo na organizacijo mladine.

* **Izšla je prva številka »Croatie«.** Hrvatski bibliografski inštitut je začel izdati reprezentativno revijo »Croatie«, ki bo izhajala dvomesečno. Casopis je tiskan v treh jezikih: nemškem, italijanskem in francoskem ter ima namen seznanjati prijatelje Hrvatske v inozemstvu s stremiljenji in ustvarjanji mlade države na vseh področjih kulturnega, narodnega in političnega življenja. Glavni urednik »Croatie« je Pavao Tijan.

* **Gradnja bolnice za duševne bolnike.** Kakor znano, je bolnišnica v Vrapču prenapolnjena. Zato je država bvlše posestvo grofa Erdedyja Stančić in Stakorovac odstopila zdravstvenemu ministrstvu, ki bo zgradilo tu polnužno bolnišnico v Vrapču. Dvoje gospodarskih poslopij bodo dvignili za eno nadstropje in jih zvezali z novim traktom. S tem bodo pridobili 1000 bolniških postelj.

* **Lani so izplačali 36.806.556 kun zavarovalnine.** V preteklem letu je bilo na področju nezavisne države Hrvatske prijavljenih delavskemu zavarovanju 10.7

SPORT

Dve mednarodni tekmi te nedelje

V Draždanah Nemčija-Danska, v Curihu Švica-Madžarska

Bolj redki so zdaj športni dogodki, ki se-gajo od ene države v drugo, in zato tudi presegajo zanimanje za vsako mednarodno prirediteljo od zdaj običajne meje. Prihodnja nedelja bo v tem pogledu dvakrat zanimiva, ker sta po čudnem naključju na sporedu kar dve mednarodni tekmi, in sicer obe v nogometu, kar pomeni, da bosta pritegnili pozornost največjega dela športnega občinstva ne samo doma, ampak tudi drugod.

V Draždanah bosta igrali reprezentanci Nemčije in Danske. To bo enajsta ponovitev medsebojnih srečanj, ki bo to pot se posebno zanimivo zaradi tega, ker so se Danci v svoji zadnji mednarodni tekmi pokazali v prav dobri formi. Kakor znano, so zmagali nad Švedi na njihovih tleh, in sicer nad prav tistimi Švedi, ki so malo prej na svojem terenu priskrbeli prav neprijeten poraz skoraj kompletni nogometni eliti Nemčije. V zadnjih dveh tekmah, ki so jih imeli Nemci in Danci, so obakrat zmagali prvi, in sicer leta 1939. v Kodanju z 2:0, lani pa v Hamburgu z 1:0. Po teh številkah sodeč bi moralo nemško moštvo, če bo kofička zaigralo, in še v prisotnosti domačega občinstva, zmagati brez posebnih težav.

Drugo mednarodno srečanje in prvo te vrste v Švici sploh bo isti dan v Curihu med izbranimi enajstoričniki Švice in Madžarske. Dvoboje je važen za obe moštvi, za Madžare predvsem zaradi tega, ker so pred 14 dnevi v sestavi mestne reprezentance za Budimpešto skoraj porazno izgubili na Dunaju (2:8), za Švicare pa zaradi tega, ker se že precej časa niso pokazali na mednarodnem terenu, čeprav sicer pridno igrajo nogomet. Gotovo je, da bosta obe moštvi vložili v to igro vso svojo voljo in znanje, da bi jo odločili v svojo korist in prispevali svoj delež k letošnjim mednarodnim uspehom na zelenem polju. Curiško tekmo bo vodil znani nemški sodnik dr. Bauwens.

Od nedelje do nedelje...

Od pomembnejših nedeljskih dogodkov beležimo še naslednje: V Beogradu sta BSK in SK 1913 igrala prijateljsko tekmo. To pot je zmagašla prejšnja Jugoslavija po zanimivi igri s 4:2 (2:0).

V madžarskem prvenstvu so bili zadnji nedeljo doseženi prav tesni rezultati. Med udeleženci je po novem, kakor smo že pisali, tudi novosaški moštvo, ki je imelo ta dan za nasprotnika močno enajstoričniko Kispesta in izgubilo z 1:3.

Nemška reprezentanca v hokeju na travi je v nedeljo gostovala v madžarski prestolnici in tekmo dobila z 2:0.

Vinska letina v Dalmaciji je zadovoljiva

Trgovci in veleposretniki imajo v zalogi še okoli 300 vagonov starega vina

Split, 13. novembra. Letošnja trgatve grozdja v Dalmaciji je bila pred tedni končana. Najprej so pričeli s trgatvijo kakor navadno na otoku Pagu, potem v Neretvi, neposredni okolici Splita in v makarskem primorju. Splošna trgatve v Dalmaciji se je začela konec meseca septembra in je bila končana v prvi polovici oktobra. Zaveleka se je le na otoku Visu in na polotoku Pelješcu.

Trta je letos na splošno dobro obrodila, le na nekaterih krajih je zaradi poronospore, pomanjkanja modre galice in ponekod tudi zaradi suše bil pridelek srednji. Računajo, da je Dalmacija dala letos okoli 650 tisoč hektolitrov vina. Od količine odpade dobra polovica na kraje, ki so pripadli Italiji.

Trgovina s starim vinom je bila pred trgatvijo slaba. Izvoz v inozemstvo je bil

Rostov na Donu

Vojaške operacije in položaj na južnem odseku vzhodne fronte vzbujajo veliko pozornost in ugibanja o usodi največjega južno-ruskega mesta Rostova na Donu.

Pokrajinsko glavno mesto Rostov leži že na desnem bregu Dona in ima dobro urejene in lepo sezidane mestne okraje. Mesto, ki je bilo že leta 1741 ustanovljeno kot trdnjava, se je kot preredovalec med Donsko kotlino in Kavkazom hitro razvilo. Število prebivalstva je od 119.000 v letu 1897, naraslo na 510.000 v letu 1939. Poljedelsko zaledje daje Rostovu pomen žitne preklada postaje največjega stila, gostoprometno omrežje pa značaj zelo važnega vozlišča morskih in suhozemskih poti. V zadnjem času zgrajeni prekop do Azovskega

V soboto in nedeljo so imeli v berlinski sportni palači prve nastope na ledu, deloma pa hokejski. Med nastopajočimi sta najbolj navdušila drsalcu Baier in brat in sestra Paulin. Tudi prijatelj hokeja so imeli ob gostovanju dveh odličnih švicarjev Torrianija in Cattinija mnogo užitek. Jesensko prvenstvo v slovaškem najboljšem nogometnem razredu je letos pripadlo podeželskemu klubu Vrtnum, medtem ko se je morala slavna Bratislava zadovoljiti s ponižnejšim mestom.

Hrvatski igralci v hokeju na ledu so se že začeli pripravljati za bližnjo sezono. Nekateri zagrebški zastopniki te sportne panoge bodo imeli letos celo to ugodnost, da bodo šli konec meseca na 15 dnevni trening v Prago. Tudi v Karlovcu se tamkajšnji klub Velebit zelo briga, da bi imel svoje hokejsko moštvo čim bolj pripravljeno za skorajšnje nastope. Kakor se zatrjuje, se resno bavi z mislijo, da bi nekaj svojih igralcev poslal na trening, bodisi v Milan ali pa v Budimpešto. Hrvatski hokejski igralci so pri nas dobro znani in zato vemo dobro, da jim bo ta trening zelo koristen.

Državni vodja za telesno vzgojo in sport na Hrvatskem Miško Zebić je izdal v zadnjih dnevih spet številne odloke o razpustu raznih klubov in klubovih uprav, razen tega pa je dal tudi sedež nogometnega podsaveza v Hrvatski Mitrovici prenesti v Zemun. To je že druga njegova odločitev, ki kaže, da bo Zemun in vse njegovo sportno življenje dobilo v novi Hrvatski čisto privilegiran položaj.

Švicarji se marljivo pripravljajo na skorajšnje otvoritve smučarske sezone, predvsem pa za nastope na največjih smučarskih tekmah prihodnje sezone v Garmisch-Partenkirchenu. Že v teh dnevih so izbrali 60 moških in 20 žensk, razen tega pa določili še 20 najboljših voljakov, da se bodo skupno pripravljali za ta tekmovalna. Glede na te številke je že zdaj gotovo, da bodo imeli švicarji letos številčno najmočnejše zastopstvo, odkar se udeležujejo tekem za svetovno smučarsko prvenstvo. Kakor trdijo, bo to pot tudi Norveška prišla v Garmisch z zelo močno ekipo.

Letošnji prvaki v italijanskem kolesarskem prvenstvu so naslednji: v cestnih dirkah: Adolf Leon, absolutni prvak, Oswald Ballo, prvak med neodvisnimi dirkači. Enea Antolini, prvak med diletantmi, Armando De Lorenzi, prvak med juniorji, Amedeo Sesenna, prvak med veterani, Giovanni Bianchi, prvak med starejšimi, Antonio Lampitelli, prvak v kolesarskem teku čez daljino, Carlo Rebella, prvak GIL-a, Luigi Sgammato, prvak GIL-a v kolesarskem teku čez daljino, Andrej Giacometti, prvak Dopolavora ter v dirkališnih dirkah: Italo Astolfi, absolutni prvak v hitrosti, Lorenzo Nervi, prvak v hitrosti med diletantmi, Gino Secondi, prvak v hitrosti med juniorji, Fausto Coppi, prvak v zasledovalnih dirkah, Franco Giorgetti, prvak na srednjih proгах in Fiorenzo Furini, prvak v hitrosti pri GIL-u.

skrben na minimum. Mali vinogradniki so svoje zaloge že preje razprodali, pri vinskih trgovcih in večjih posestnikih pa je v zalogi še okoli 250 do 300 vagonov starega vina. Pred trgatvijo so cene staremu vinu v Šibeniku in okolici bile naslednje: črno 300 prodajali po 380 do 400 lir, opolo po 410 do 430, belo vino pa po 440 do 460 lir hektolitru. Na otoku Visu in v Kaštelih so se plačevale nekaj višje cene, pelješka vina in vina iz drugih dalmatinskih krajev pa so plačevali še višje.

Letošnja kakovost mošta je srednja. Po vrsti in kraju vsebuje 15 do 18 odstotkov sladkorja. Na sončnejših krajih pa je dosegel mošt tudi čez 22 odstotkov sladkorja. Množina kisline se je na splošno gibala od 6 do 7 pro mlie, v okolici Splita in Kaštelih kakor tudi ponekod v okolici Šibenika pa samo 3 do 4 pro mlie.

morja omogoča tudi morskim ladjam dostop v pristanišče Rostova. Najvažnejši železniški zvezi sta proga Rostov-Voron-Jesk-Moskva in proga Rostov-Grosij-kanal-Baku. Z Doneško kotlino je zvezan Rostov z gostoto mreže železniških prog. Kanal med Volgo in Donom omogoča ladijsko zvezo s severnimi in osrednjimi deli Sovjetske unije. Dve veliki letališči dajeta Rostovu pomen osrednjega letalskega pristanišča.

Zelo pomembna je industrija v Rostovu. Tam sta dve ladjedelnici, 5 ladijskih dokov, tovarna letal, tovarna oklopnih voz, 6 municijskih tovarn, 2 tovarni za poljedelske stroje, med njima največja v Sovjetski uniji, tovarna vagonov, tovarna motornih koles, 3 kemične tovarne, železna in topilna industrija in prav dobro razvita industrija živil.

»Nemogoče je...« govoril je počasi, kakor bi se bal, da ga ne dohajam »nemogoče je, da ne bi imeli toliko zdrave pameti in ne bi razumeli, da je bila takšna obljuba brez veljave v primeri s stvarnimi koristmi, ki bi jih bili dosegli s tem, če bi jo bili prelomili. Sam Vu Lo Feng ni prisojal vaši obljubi nikake vrednosti. Verjemite mi, da ne, zato bi ga bili morali ubiti. Prihranili bi si

Mali oglasi

Službo dobi

Beseda L. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za šifro L. 3.—.

Brivskega pomočnika

z vsjo oskrbo v hiši, sprejemem takoj. Verbič Alojzij, Zador 14, p. Dobrunje. 18909-1

Kuharico ki zna sama voditi gospodinjstvo, pridno in varčno, starčijo, takoj sprejme boljše družino treh oseb. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Samostojna« do 16. tega meseca. 18906-1

Prodajam

Beseda L. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za šifro L. 3.—.

Aparat za trajno ondulacijo fen in umivalno skledo, v dobrem stanju, prodajam v ključavničarski delavnici na Jelici 12. 18910-6

Mizni štedilnik na dve in pol plošči, rabljen, v dobrem stanju, prodajam v ključavničarski delavnici na Jelici 12. 18910-6

Auto, moto

Beseda L. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za šifro L. 3.—.

Osební avto kupim proti takojšnemu plačilu kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Novejša tipa«. 18910-10

Kapital

Beseda L. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za šifro L. 3.—.

Posojilo dam podjetju proti soudeležbi. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Tehnika«. 18914-16

Pohištvo

Beseda L. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za šifro L. 3.—.

Dve omari iz trdega lesa, prodam. Na ogled so v skladišču pri Figo. 18908-12

Jedilnico

dobro ohranjeno, hrastovo, ugodno prodam. Ogled od 9. do 13. in od 17. do 20. ure. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 18919-12

Oblacila

Beseda L. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za šifro L. 3.—.

Zimsko suknjo dobro ohranjeno, prodam. Korotka ul. 16, za Stadionom. 18907-13

Stanovanja

Beseda L. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za šifro L. 3.—.

Dvo- ali enosobno stanovanje tudi opremljeno, išče mirno stranko za takoj ali pozneje. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Izmenjen, točno plačilo«. 18918-21a

Soba odda

Beseda L. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za šifro L. 3.—.

Opremljen kabinet takoj oddam. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 18905-23

Sostanovalec

v lepo sobo, iščem. Ilirska ulica 22-I, pri Novotnu. 18997-23

INSERIRAJ V »JUTRU«

Živila

Beseda L. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za šifro L. 3.—.

1000 kg črne redkve 3000 kg jesenske poljodolje repe prodaja Pevstvo Selo, p. št. Vid pri Sučini. 18900-33

Izgubljeno

Beseda L. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za šifro L. 3.—.

Revna služkinja je izgubila v sredo zvečer čenarnico s 70 lirami ter rokavico. Pošten najditelj naj vrne v ogl. odd. Jutra. 18922-28

Izgubila se je

moška verižica, kromirana, od Livarske ulice do bežigradske meščanske šole. Pošten najditelj naj jo odda proti nagradi v ogl. odd. Jutra. 18921-28

Dopisi

Beseda L. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za šifro L. 3.—.

Dvignite dospele ponudbe

v oglasnem oddelku Beke snežke, Bančni uradnik, Boljša hiša, Bilancisti, Blagajna, Center, Dam na grad, Dober zaslužek, Dobra plača 22, Dobra kuharica, Diskrecija, Delovodja, Grem za malo plačo, Gospodinja, Hifca, Harmonika, Kierkoli, Kupim takoj, Konverzacija, Kavcija, Kompanion, Kavcije zmocna, Ljubljana in okolica, Maribor, Marjiva, Mesecni zaslužek 4000 lir, Marka, Malo rabljen, Meniava, Mladinski zbor, Nujno 3, Nujna pomoč, Nujna rešitev, Numizmatik, Orient, Originalna, Odsoten ves dan, Odrasli, Odkritost, Poštena, Parketirano, Poštenost, Pomoč brez sredstev, Prepariran proti molim, Pridna in zanesljiva 10, Prijazna 300, Stalna, 100% sigurnost, Trije valovi, Skrbna gospodinja, Strokovnjak, Soliden, Stariča 22, Točna plačnica 20, Takoj plačala, Trgovska hiša, Tudi renoviram, Takoj plačam, Trgovina, Točen plačnik 33, Urna in vestna, Uradnik, Vrtača, V vili, Varščina, Vilo kupim, V Ljubljani, Zanesljivo, Zima, 666, 777, 2000.

Novi naslovi: »FRANČISKANCA UL. 8«

Izgubljena je bila

v ponedeljek 10. t. m. črna listnina z nekaj gotovine in listinami. Naiditelja se naproša, da listnico z listinami, ki bodo za nje brez-pomembne, odda v ogl. odd. Jutra, gotovino pa naj si obdrži kot nagrado. 18893-28

Informacije

Beseda L. — 60, taksa — 60, za dajanje naslova ali za šifro L. 3.—.

Kulovec Terezija naj blagovoli zaradi nuje informacije takoj javiti svoj naslov na ogl. odd. Jutra pod »J. M. e. 18893-31

Vsakovrstni prevozi

SEMEČIĆ

Telefon 36-92

A NEKDOTA

Stari vojvoda Leopold Dessauski se je s svojimi vojaki dobro razumel. Znal je prav tako preklinjati kakor oni ali pa še bolje. Nekoč je ob poti zagledal vojaka, ki si je obiral uši. »Nepriprav, kaj delaš tu?« se je zadržal nad njim. »Uši nabiram,« je odgovoril oni osorno. Leopold, ki mu je ugajal ta ton, je segel v žep in dejal: »Prav delaš, sin moj! Vzemti tolar in si kupi novo srajco.« To je slišal drug vojak, ki se je hotel okoristiti z vojskovodjevo dobro voljo. Vsedel se je ob pot, po kateri je moral vojvoda in si začel obirati uši. Toda vojvoda ga je spregledal. »Kaj delaš tu?« ga je vprašal. »Uši iščem,« je odgovoril vojak in je že mislil, da bo dobil tolar. Vojvoda pa je dejal zateglo: »Tako? Kar stopi k onemu tam, tisti jih ima nekaj odveč!«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

INSERIRAJTE V »JUTRU«

J. Marquand

HVALA LEPA, GOSPODOTO!

»Tako je,« je dejal. »To, da jo čislate, je dokaz vaše bistrumnosti. Ko bi bili prišli semkaj v mlajših letih in ko bi bili imeli dobre učitelje, bi bili lahko do dna doumeli Kitajsko. Prav imate. Naše prosvetljenosti je skoraj preveč. To, kar se vi šele zdaj učite, smo mi že pozabili.«

»Po drugi strani,« sem dodal, puščaje vlijudnost ob strani, »po drugi strani pa ste najbolj domisljivi ljudje na svetu.«